

PROGRAM STUDIÓW
Kierunek studiów: PEDAGOGIKA SPECJALNA
Obowiązuje od roku akademickiego: 2020/2021

Część I. Informacje ogólne.

1. Nazwa jednostki prowadzącej kształcenie: **WYDZIAŁ NAUK O EDUKACJI**
2. Poziom kształcenia: **STUDIA JEDNOLITE**
3. Profil kształcenia: **OGÓLNOAKADEMICKI**
4. Liczba semestrów: **10**
5. Łączna liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów: **300**
6. Łączna liczba godzin zajęć konieczna do ukończenia studiów: **studia stacjonarne 2960, studia niestacjonarne 1686**
7. Zaopiniowano na radzie wydziału w dniu: **studia stacjonarne 20.02.2020, studia niestacjonarne bez opinii RW**
8. Wskazanie dyscypliny wiodącej, w której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się oraz procentowy udział poszczególnych dyscyplin, w ramach których będą uzyskiwane efekty uczenia się określone w programie studiów:

Nazwa dyscypliny wiodącej	Procentowy udział dyscypliny wiodącej
pedagogika	50%
Nazwy poszczególnych dyscyplin	Procentowy udział poszczególnych dyscyplin
nauki socjologiczne	18%
psychologia	10%
nauki o zdrowiu	6%
filozofia	5%
nauki prawne	5%
nauki o komunikacji społecznej i mediach	4%
językoznawstwo	2%
Razem:	100 %

Część II. Efekty uczenia się.

Symbol opisu charakterystyk drugiego stopnia PRK	Symbol efektu kierunkowego	OPIS KIERUNKOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ
WIEDZA, absolwent zna i rozumie:		
P7S_WG	KA7_WG1	podstawy filozofii wychowania i aksjologii pedagogicznej, specyfikę głównych środowisk wychowawczych i procesów w nich zachodzących;
	KA7_WG2	klasyczne i współczesne teorie rozwoju człowieka, wychowania, uczenia się i nauczania lub kształcenia, socjalizacji oraz różnorodne uwarunkowania tych procesów;
	KA7_WG3	źródła i miejsce pedagogiki specjalnej w nauce oraz jej przedmiotowe i metodologiczne powiązania z dziedzinami nauk społecznych, humanistycznych oraz medycznych i nauk o zdrowiu;
	KA7_WG4	zakresy pedagogiki specjalnej;
	KA7_WG5	konceptje rehabilitacji, edukacji, resocjalizacji i terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz różnorodne uwarunkowania tych procesów;
	KA7_WG6	metodologię badań naukowych stosowanych w dziedzinach nauk humanistycznych i nauk społecznych, w szczególności zasady projektowania i prowadzenia badań naukowych w zakresie pedagogiki specjalnej, oraz postulat wieloparadygmatyczności;
	KA7_WG7	metodologiczne założenia i zasady oraz etyczne normy projektowania i realizacji badań naukowych w zakresie pedagogiki specjalnej;
	KA7_WG8	współczesne podejście do problemów uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i wynikające z niego nowe formy edukacji, w tym integracyjna i włączająca;
P7S_WK	KA7_WK1	zasady i normy etyczne obowiązujące w zakresie rehabilitacji, edukacji, terapii i resocjalizacji;
	KA7_WK2	system kształcenia specjalnego w kontekście systemu kształcenia powszechnego;
	KA7_WK3	organizację i metodyki kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w systemie integracyjnym i włączającym, w szczególności modele współpracy pedagogów specjalnych z nauczycielami, specjalistami, rodzicami lub opiekunami, oraz modele indywidualizacji lekcji, efektywne strategie nauczania i uniwersalnego projektowania zajęć;
	KA7_WK4	merytoryczne i metodyczne podstawy prowadzenia zajęć – zgodnie z wybranym zakresem pedagogiki specjalnej;
	KA7_WK5	podstawy funkcjonowania i patologie aparatu mowy oraz zasady efektywnego posługiwania się narządem mowy;
	KA7_WK6	procesy komunikowania interpersonalnego i społecznego oraz ich prawidłowości i zakłócenia;
	KA7_WK7	zasady udzielania pierwszej pomocy;
	KA7_WK8	zasady ochrony własności intelektualnej.
UMIĘTNOŚCI, absolwent potrafi:		
P7S_UW	KA7_UW1	wykorzystywać i integrować wiedzę z zakresu pedagogiki specjalnej oraz powiązanych z nią dyscyplin naukowych w

		celu analizy problemów rehabilitacyjnych, edukacyjnych, terapeutycznych i resocjalizacyjnych;
	KA7_UW2	rozpoznawać i interpretować zjawiska społeczne, ukazując ich powiązania z różnymi zakresami pedagogiki specjalnej, dziedzinami nauk społecznych, humanistycznych oraz medycznych i nauk o zdrowiu;
	KA7_UW3	rozróżniać orientacje metodologiczne w badaniach naukowych w zakresie pedagogiki, formułować cele i problemy badawcze, stosować dobór adekwatnych metod i technik, konstruować narzędzia badawcze, opracowywać, prezentować i interpretować wyniki badań, wyciągać wnioski, wskazywać kierunki dalszych badań w obrębie wybranego zakresu pedagogiki specjalnej;
	KA7_UW4	diagnozować złożone sytuacje rehabilitacyjne, edukacyjne, terapeutyczne i resocjalizacyjne, projektować i prowadzić zajęcia z uwzględnieniem specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów;
	KA_7UW5	wykorzystywać aktualne koncepcje psychologiczne i pedagogiczne w planowaniu, realizacji, monitorowaniu i ewaluacji procesu wychowania i nauczania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
P7S_UK	KA7_UK1	wykorzystywać na podstawowym poziomie wiedzę psychologiczną i na poziomie rozszerzonym wiedzę pedagogiczną oraz pozyskiwać dane do analizowania zachowań, procesów i zjawisk w obszarze rehabilitacji, edukacji, terapii i resocjalizacji;
	KA7_UK2	prowadzić zajęcia w grupie zróżnicowanej, indywidualizować zadania, dostosowywać metody i treści do potrzeb i możliwości uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, oraz wykorzystywać zasady i metody indywidualnego projektowania zajęć;
	KA7_UK3	wdrażać efektywne programy zwiększające umiejętności poznawcze i kompetencje społeczne uczniów oraz programy poprawiające integrację rówieśniczą uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
	KA7_UK4	poprawnie posługiwać się językiem polskim i obcym oraz poprawnie i adekwatnie do wieku uczniów posługiwać się specjalistyczną terminologią;
	KA7_UK5	posługiwać się aparatem mowy zgodnie z zasadami emisji głosu;
	KA7_UK6	twórczo korzystać z teorii dotyczących rozwoju człowieka, socjalizacji, wychowania, nauczania-uczenia się oraz krytycznie je oceniać.
P7S_UO	KA7_UO1	pracować w zespole, pełnić w nim różne role, podejmować i wyznaczać zadania, współpracować z nauczycielami, specjalistami, rodzicami i opiekunami uczniów;
	KA7_UO2	projektować i prowadzić zajęcia oraz dokonywać ich ewaluacji – zgodnie z wybranym zakresem pedagogiki specjalnej;
	KA7_UO3	udzielać pierwszej pomocy;
	KA7_UO4	współpracować z członkami zespołów badawczych na każdym etapie projektowania i realizacji badań naukowych;

P7S_UU	KA7_UU1	analizować własne działania pedagogiczne, dydaktyczne, wychowawcze, opiekuńcze i rehabilitacyjne, wskazywać obszary wymagające modyfikacji, eksperymentowania i wdrażania działań innowacyjnych;
	KA7_UU2	samodzielnie rozwijać wiedzę oraz umiejętności pedagogiczne z wykorzystaniem różnych źródeł, w tym obcojęzycznych, i technologii;
KOMPETENCJE SPOŁECZNE, absolwent jest gotów do:		
P7S_KK	KA7_KK1	posługiwania się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności zawodowej, kierując się szacunkiem dla każdego człowieka;
	KA7_KK2	doceniania tradycji i dorobku badań naukowych w zakresie pedagogiki specjalnej oraz ich kontynuacji i poszerzania o nowe obszary i procedury badawcze
P7S_KO	KA7_KO1	budowania relacji opartej na wzajemnym zaufaniu między wszystkimi podmiotami procesu wychowania i kształcenia, w tym rodzicami lub opiekunami uczniów, oraz włączania ich w działania sprzyjające efektywności edukacyjnej;
	KA7_KO2	komunikowania się i współpracy z otoczeniem oraz aktywnego uczestnictwa w grupach i organizacjach realizujących działania edukacyjne, rehabilitacyjne, terapeutyczne i resocjalizacyjne;
	KA7_KO3	porozumiewania się z osobami pochodzącymi z różnych środowisk i o różnej kondycji emocjonalnej, dialogowego rozwiązywania konfliktów oraz tworzenia dobrej atmosfery dla komunikacji w klasie szkolnej i poza nią;
	KA7_KO4	rozpoznawania specyfiki środowiska lokalnego i regionalnego oraz ich wpływu na funkcjonowanie uczniów, a także podejmowania współpracy na rzecz dobra uczniów i tych środowisk;
P7S_KR	KA7_KR1	działania na rzecz poprawy jakości działania przedszkola, szkoły lub placówki systemu oświaty;
	KA7_KR2	pracy w zespole, pełnienia w nim różnych ról oraz współpracy z nauczycielami, pedagogami, specjalistami, rodzicami lub opiekunami uczniów i innymi członkami społeczności szkolnej i lokalnej;

Objaśnienia oznaczeń:

P6, P7 – poziom PRK (6 - studia pierwszego stopnia, 7 – studia drugiego stopnia i jednolite magisterskie)

S – charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego

W – wiedza	G – głębia i zakres
	K - kontekst
U – umiejętności	W – wykorzystanie wiedzy
	K – komunikowanie się
	O – organizacja pracy
	U – uczenie się
K – kompetencje społeczne	K – krytyczna ocena
	O - odpowiedzialność
	R – rola zawodowa

Część III. Opis procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się. Treści programowe zajęć lub grup zajęć.

Grupa zajęć_1 MODUŁ PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

1) Etyka

KA7_WG1, KA7_WK1, KA7_KK1, KA7_KO1

Znaczenie własnych postaw, założeń i intencji podczas działania (na przykładzie działania pedagogicznego). Etyka zawodu nauczyciela. Oceny etyczne związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela. Stosowanie norm etycznych w działalności zawodowej nauczyciela. Szacunek dla godności człowieka. Etyka słowa. Definiowanie i rozstrzyganie dylematów etycznych w zawodzie nauczyciela.

2) Polityka oświatowa i formalne podstawy pracy pedagoga specjalnego

KA7_WG8, KA7_WK2, KA7_KO1, KA7_KR1

Podstawowe pojęcia z zakresu polityki i prawa oświatowego. Źródła prawa oświatowego. Funkcjonowanie placówek publicznych i niepublicznych, w tym przedszkoli i szkół specjalnych i integracyjnych oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych w świetle prawa. Wybrane organy placówek oświatowych realizujące cele statutowe. Nadzór pedagogiczny w świetle aktualnego prawa oświatowego. Realizacja prawa oświatowego wobec dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Partnerstwo szkoły i środowiska w świetle obowiązującego w Polsce prawa oświatowego. Polityka oświatowa w zakresie kwalifikacji i rozwoju zawodowego nauczyciela/pedagoga specjalnego.

3) Filozofia z elementami logiki

KA7_WG1, KA7_UW2, KA7_UW3, KA7_KK1

Filozofia i jej działy. Podstawy myślenia filozoficznego. Podstawowe problemy filozoficzne. Klasyczne teorie filozoficzne a współczesne koncepcji świata, człowieka i poznania. Logika i filozofia języka. Poprawność uzasadnień twierdzeń logicznych. Poprawność logiczna a poprawność gramatyczna. Błędy logiczne w rozumowaniu. Wybrane etyczne problemy współczesności (spór o eutanazję, aborcję, in vitro, karę śmierci, wojny, nieposłuszeństwo obywatelskie, męczeństwo, itp.). Standardy etyczne w tworzeniu wspólnoty i społeczeństwa obywatelskiego. Sens życia, budowanie własnej duchowości i integralności.

4) Język obcy (cz.1, cz.2, cz.3, cz.4)

KA7_WG8, KA7_WK2, KA7_WK6, KA7_UK4, KA7_UU2, KA7_KO2, KA7_KR2

Pogłębianie kompetencji leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i socjokulturowych w komunikowaniu się w języku obcym, w tym doskonalenie umiejętności rozumienia ze słuchu, mówienia, czytania i pisania. Znajomość kultury państw z danego obszaru językowego. Czynne posługiwanie się językiem obcym na poziomie językowym B2+ według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w kontaktach ze specjalistami jak również w komunikacji z osobami spoza grona specjalistów. Samodzielne zdobywanie wiedzy i rozwijanie zawodowych umiejętności z wykorzystaniem różnych źródeł w języku obcym.

5) Wychowanie fizyczne

KA7_WG2, KA7_WK4, KA7_UW1, KA7_KK1

Gry i zabawy ruchowe. Podstawowe elementy techniczne gry w piłce siatkowej, w koszykówce, w piłce nożnej, tenisie stołowym i innych. Ćwiczenia ogólnorozwojowe kształtujące podstawowe cechy motoryczne. Nauka i ćwiczenia na przyrządach kształtujących siłę. Nauka i ćwiczenia na przyrządach aerobowych. Podstawowe formy z rytmiki – proste układy taneczne. Aerobic. CrossFit & Fitness.

6) Ochrona własności intelektualnej

KA7_WG7, KA7_WK8, KA7_UU2

Podstawowa terminologia z zakresu ochrony własności intelektualnej Przedmiot i podmiot prawa autorskiego. Autorskie prawa majątkowe i osobiste. Umowy autorsko prawne. Dozwolony użytek, prawo cytatu. Plagiat. Odpowiedzialność prawna z tytułu popełnienia plagiatu. Ochrona wizerunku. Katalog dóbr własności przemysłowej. Procedura rejestracji znaku towarowego przed Urzędem

Patentowym RP. Procedury ochrony własności – definicje i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego. Zarządzanie własnością intelektualną. a zarządzanie wiedzą. Zarządzanie własnością intelektualną w działalności naukowo-badawczej. Wsparcie publiczne dla zarządzania własnością intelektualną.

Grupa zajęć_2 MODUŁ PRZYGOTOWANIE W ZAKRESIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYM

Grupa zajęć_2.1 MODUŁ Podstawy przygotowania psychologicznego

7) Podstawy psychologii ogólnej

KA7_WG2, KA7_WG8, KA7_UW1 , KA7_UK1

Podstawowe nurty w psychologii. Podstawowe pojęcia i mechanizmy w psychoanalizie, behawioryzmie, psychologii humanistycznej. Procesy uwagi, procesy organizujące percepcję, procesy identyfikacji i rozpoznawania. Podstawowe prawa i pojęcia w psychofizyce. Psychologia motywacji - teoria przepływu Csikszentmihalyiego, teoria autodeterminacji, teoria Apter, teoria bezradności Seligmana. Psychologia emocji - teorie i badania Zajonc, Schwartz, Russella. Metodologia badań psychologicznych. Inteligencja – podstawowe parametry pomiaru. Podstawowe koncepcje i struktura osobowości. Uczenie się - warunkowanie klasyczne i sprawcze. Psychologia świadomości. Rozwój poznawczy w ciągu życia.

8) Psychologia rozwojowa

KA7_WG2, KA7_WG8, KA7_WK4, KA7_UW1 , KA7_UK1

Środowisko rozwoju – struktura i konsekwencje. Czynniki zakłócające proces rozwoju. Konsekwencje niepunktualności wydarzeń życiowych. Mechanizm adaptacji i trudności przystosowawcze. Zaburzenia i opóźnienia rozwojowe. Wyzwania rozwojowe. Koncepcje jakości życia i dobrostanu. Modele rozwoju. Biologiczne i społeczne czynniki rozwoju. Fazy rozwoju. Rozwój wybranych funkcji psychicznych. Rozwój i kształtowanie osobowości. Rozwój a wychowanie. Tranzycje rozwojowe. Rozwój zainteresowań i rozwój kariery. Teorie i struktura osobowości. Psychologia różnic indywidualnych – różnice w zakresie inteligencji, temperamentu i stylu poznawczego. Sylwetka dziecka/ucznia od wieku poniemowlęcego przez przedszkolny, szkolny, po wczesną dorosłość. Proces rozwoju fizycznego, motorycznego, poznawczego (myślenie, mowa, spostrzeganie, uwaga, pamięć) oraz społeczno-emocjonalnego. Kształtowanie się lateralizacji. Zmiany fizyczne i psychiczne w okresie dojrzewania. Konstruowanie się tożsamości. Dorosłość. Identyfikacja z nowymi rolami społecznymi. Kształtowanie się stylu życia

9) Psychologia społeczna

KA7_WG1, KA7_WK4, KA7_WK6, KA7_UW1 , KA7_UK1, KA7_KO2

Postawy, stereotypy, uprzedzenia. Zachowania społeczne i ich uwarunkowania. Sytuacja interpersonalna. Empatia. Zachowania asertywne, agresywne i uległe. Stres i radzenie sobie z nim. Porozumiewanie się ludzi w instytucjach. Reguły współdziałania. Psychologiczne koncepcje człowieka a interpretacja zachowań ucznia i sytuacji w szkole. Kontekst psychologiczny projektowania procesów edukacyjnych.

10) Psychologia kliniczna

KA7_WG3, KA7_WG5, KA7_UW1 , KA7_UK1

Psychologia kliniczna jako nauka stosowana. Norma i jej rodzaje. Diagnoza kliniczna i typy diagnozy. Klasyfikacje zaburzeń psychicznych (DSM, ICD). Wybrane ujęcia teoretyczne psychologii klinicznej: podejście psychodynamiczne, behawioralne, poznawcze, humanistyczne. Mechanizmy obronne. Zaburzenia dysocjacyjno-konwersyjne. Zaburzenia osobowości. Zaburzenia lękowe. Uzależnienia. Diagnoza przypadku.

Grupa zajęć_2.2 MODUŁ Podstawy przygotowania pedagogicznego

11) Wprowadzenie do pedagogiki

KA7_WG3, KA7_UW5, KA7_UU1, KA7_UU2

Nauka wśród innych form ludzkiego doświadczenia. Umocowanie pedagogiki wśród nauk społecznych i humanistycznych. Subdyscypliny pedagogiki. Paradygmaty pedagogiczne. Przedmiot badań i system

pojęciowy współczesnej polskiej pedagogiki. Pogranicza pedagogiki i nauk pomocniczych. Teorie, nurty i kierunki pedagogiczne. Konteksty normatywne, personalistyczne i społeczne w pedagogice. Pedagogika autorytarna i nieautorytarna. Emancypacja i krytyczność w naukach o wychowaniu. Antypedagogika.

12) Teoria wychowania

KA7_WG2, KA_7UW5, KA7_UU1, KA7_KO1

Metodologiczne, aksjologiczne i teleologiczne zagadnienia teorii wychowania. Wychowanie w świetle koncepcji filozoficznych, psychologicznych i pedagogicznych. Funkcje wychowania. Proces wychowania, jego struktura, właściwości, dynamika. Podstawowe pojęcia w teorii wychowania. Osoba wychowawcy. Podstawowe środowiska wychowawcze: rodzina, grupa rówieśnicza, szkoła. Podstawowe teorie pedagogiczne. Wychowanie a rozwój. Przymus i swoboda w wychowaniu. Wychowanie jako wspomaganie rozwoju. Wychowanie adaptacyjne i emancypacyjne. Podmiotowość w wychowaniu. Style i postawy wychowawcze. Konteksty wychowania. Źródła i przejawy kryzysu współczesnego wychowania. Niewłaściwe style wychowania.

13) Pedagogika społeczna

KA7_WG1, KA7_UW2, KA7_KO2, KA7_KR2

Geneza i rozwój pedagogiki społecznej. Przedmiot, zadania, funkcje pedagogiki społecznej. Podstawowe kategorie pojęć z zakresu pedagogiki społecznej. Charakterystyka wybranych środowisk lokalnych (miasta i wsi). Grupa rówieśnicza w kontekście wychowawczym oraz współczesnych zagrożeń. Organizacja, struktura, funkcje formalnych grup rówieśniczych. Człowiek w sytuacji zagrożenia – przyczyny, istota problemu, przeciwdziałanie. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność jako zjawiska społeczne. Metody pracy społeczno-wychowawczej. Migracje zagraniczne – ustalenia terminologiczne, podstawowe formy. Czas wolny w kontekście szans wychowawczych i zagrożeń. Zagadnienia integracji oddziaływań pedagogicznych rodziny i szkoły. Pozarządowe formy pomocy dziecku i rodzinie. Sytuacja dzieci w rodzinach migracyjnych – stan, uwarunkowania, perspektywy. Wolontariat jako forma pomocy człowiekowi i odpowiedź na współczesne potrzeby społeczne. Sektor pozarządowy – uwarunkowania prawne i formy funkcjonowania.

14) Historia wychowania

KA7_WG2, KA7_UW2, KA_7UW5, KA7_UU1, KA7_KO4

Myśl pedagogiczna w starożytności. Funkcje wychowania średniowiecznego. Reformacja i jej znaczenie. Charakterystyka kontrreformacji i jej znaczenie. Komisja Edukacji Narodowej /1773–1794/. Główne nurty filozoficzne w epoce Oświecenia. Sytuacja społeczno-polityczna w Rzeczypospolitej w okresie powołania KEN. Oświata pod zaborami. Początki pedagogiki specjalnej. Maria Grzegorzewska – twórczyni polskiej pedagogiki specjalnej i jej Metoda Ośrodków Pracy. Oświata w dwudziestolecium międzywojennym. Działalność stowarzyszeń i organizacji wyższej użyteczności publicznej. Ideologie wychowawcze w II RP. Zmiany strukturalno – organizacyjne szkolnictwa.

Grupa zajęć_3 MODUŁ KSZTAŁCENIE KIERUNKOWE

Grupa zajęć_3.1 MODUŁ Przygotowanie merytoryczne

15) Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania dzieci z SPE

KA7_WG3, KA7_WG8, KA7_UW1 , KA_7UW5, KA7_UU1, KA7_KR1

Podstawowe pojęcia - auksologia, ontogeneza, rozwój, akceleracja, dymorfizm płciowy, zdrowie, choroba, wychowanie w kontekście rozwoju człowieka. Istota, zakres i źródła pojęcia specjalnych potrzeb edukacyjnych. Cechy charakterystyczne rozwoju człowieka w poszczególnych etapach jego życia. Rozwój motoryczny człowieka. Rozwój czynności poznawczych jako podstawa różnicującej się aktywności. Specyficzne trudności w uczeniu się. Rozwój seksualny dzieci i młodzieży. Wychowanie do ról rodzicielskich. Zjawiska fizjopatologii rozwoju, przyczyny zaburzeń. Wielokierunkowe oddziaływania na rzecz rodzin z dzieckiem przewlekle chorym. Kryzysy rozwojowe dzieci i młodzieży a możliwości społecznego wsparcia.

16) Wybrane zagadnienia z socjologii edukacji dziecka

KA7_UW1 , KA7_UW2, KA7_UK6, KA7_KO1

Socjalizacja, edukacja, wychowanie. Środowisko społeczne klasy i szkoły. Rodzina jako środowisko wychowawcze. Wpływ środowiska na wychowanie i kształtowanie się postaw społecznych. Szkoła w perspektywie krytycznej. Autokratyzm i demokracja w szkole. Ukryty program szkoły. Postawy nauczycieli i uczniów. Klasa szkolna jako grupa psychologicznie zróżnicowana. Praca z grupą rówieśniczą. Tworzenie klimatu wychowawczego w klasie i w szkole. Metody wychowawcze i ich skuteczność. Kryzys szkoły. Współpraca rodziny i szkoły. Współpraca szkoły ze środowiskiem. Trudności i niepowodzenia szkolne. Zagrożenia dzieci i młodzieży: agresja, przemoc, uzależnienia i grupy nieformalne. Rozpoznanie sytuacji kryzysowych. Reakcje na zachowania niepożądane.

17) Wybrane zagadnienia antropologii w edukacji

KA7_WG1, KA7_UW2, KA7_KO1, KA7_KR2

Filozoficzne koncepcje człowieka. Filozofia edukacji. Antropologia pedagogiczna i filozoficzna i ich miejsce w systemie wiedzy pedagogicznej. Potencjał nauczycielski a kapitał rodzicielski – rozważania antropologiczne. Przestrzeń publiczna i kultura. Zdrowie i szkoła. Moralność, etyka, wiara.

18) Podstawy dydaktyki ogólnej

KA7_UK2, KA7_UK6, KA7_UO2, KA7_UU1

Etymologia, geneza i znaczenie nazwy „dydaktyka”. Przemiany dydaktyki jako nauki. Struktura nauk dydaktycznych. Uczenie się jako podstawowe pojęcie dydaktyczne. Teorie uczenia się - behawioralna, poznawcza, humanistyczna. Prawidłowości procesu uczenia się i jego rodzaje. Cele i treści kształcenia. Kierunki zmian w treściach kształcenia – perspektywa ontodydaktyczna. Zasady, metody i techniki kształcenia. Charakterystyka klasycznych metod kształcenia. Formy organizacyjne kształcenia. Indywidualizacja kształcenia. Osiągnięcia i niepowodzenia szkolne. Progresywny model procesu kształcenia - cechy nowoczesnego modelu procesu kształcenia. Nowoczesne metody kształcenia.

19) Podstawy komunikacji społecznej w edukacji

KA7_WK6, KA7_UO1, KA7_KO2, KA7_KO3

Społeczny charakter procesu komunikowania. Definicje procesu komunikowania społecznego z perspektywy różnych ujęć teoretycznych. Funkcje komunikowania społecznego. Modele procesu komunikacji. Kompetencja komunikacyjna i językowa oraz ich znaczenie w procesie komunikowania społecznego. Cechy komunikowania się. Proces i wzorce komunikowania się na terenie szkoły. Bariery komunikacyjne. Aktywne słuchanie, aktywne nadawanie komunikatu. Komunikacja niewerbalna. Style komunikowania się uczniów i nauczyciela. Porozumiewanie się w sytuacjach konfliktowych. Techniki wspomagające proces komunikowania się.

20) Podstawy edukacji międzykulturowej

KA7_UW2, KA7_UW4, KA7_KO3, KA7_KO4

Teoretyczne założenia edukacji międzykulturowej jako subdyscypliny naukowej i działalności pedagogicznej. Edukacja wielokulturowa a międzykulturowa. Cele i założenia edukacji międzykulturowej. Definicje kultury użyteczne w teorii edukacji międzykulturowej. Zróżnicowanie kulturowe w Polsce i idea pogranicza. Tożsamość kulturowa a identyfikacje społeczne. Kwestia tożsamości z perspektywy pedagogiki międzykulturowej. Teorie nabywania tożsamości kulturowej w sytuacji zmiany kultury. Postawy wobec odmienności kulturowej. Pojęcia akulturacji, akomodacji, asymilacji, adaptacji, konwersji. Problem konfliktu międzykulturowego. Komunikacja międzykulturowa.

21) Podstawy edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej

KA7_WG1, KA7_WG8, KA7_UK6, KA7_KR1

Dojrzałość szkolna. Przygotowanie dziecka do nauki w szkole. Obowiązek szkolny. Samodzielność i niesamodzielność dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Nauka i zabawa. Rozwój zainteresowań. Poszerzanie autonomii i samodzielności. Uspołecznienie dziecka, kontakty rówieśnicze. Pozycja społeczna dziecka w grupie. Znaczenie grupy rówieśniczej dla dziecka. Koleżeństwo i przyjaźń. Konflikty z rówieśnikami, rodzicami i wychowawcami. Rola osób znaczących i autorytetów. Edukacja dla bezpieczeństwa i edukacja zdrowotna – dbałość o bezpieczeństwo dzieci w przedszkolu/szkole i poza ich terenem (zajęcia terenowe, wycieczki), ochrona zdrowia dziecka.

22) Historia kształcenia specjalnego

KA7_WK2, KA7_UW2, KA7_KK1, KA7_KK2

Postawy społeczne wobec osób z niepełnosprawnością na przestrzeni dziejów. Prawa osób z niepełnosprawnością w aspekcie historycznym. Powstanie i rozwój szkolnictwa specjalnego na świecie i w Polsce. Historia wychowania i kształcenia osób głuchych i słabosłyszących, niewidomych i słabowidzących, niepełnosprawnych intelektualnie. Rozwój opieki osób przewlekle chorych. Rys historyczny rehabilitacji. Historia resocjalizacji nieletnich. Geneza i ewolucja systemu kształcenia pedagogów specjalnych. Wybitni polscy i europejscy przedstawiciele myśli pedagogiki specjalnej.

23) Podstawy pracy opiekuńczo-wychowawczej z dziećmi i młodzieżą ze SPE

KA7_WG8, KA7_WK3, KA7_UK1, KA7_UK3, KA7_UO1, KA7_KO1

Teoretyczne podstawy pracy opiekuńczo – wychowawczej. Regulacje prawne. Zasady, metody i formy opieki oraz wychowania. Działalność placówek rehabilitacyjnych, resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych z uwzględnieniem problemów ich funkcjonowania. Poradnictwo edukacyjno-zawodowe. Opieka i edukacja zdrowotna. Edukacja seksualna. Nauczyciel-wychowawca jako organizator pracy opiekuńczo-wychowawczej w przedszkolu i szkole ogólnodostępnej. Poznanie ucznia a praca wychowawcza nauczyciela. Organizowanie zespołu dziecięcego. Relacje osobowe – komunikacja w szkole. Rozwijanie umiejętności społecznych dzieci niezbędnych do nawiązywania poprawnych relacji. Współbycie z innym, włączenie. Kształtowanie u dzieci umiejętności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych, kształtowanie poczucia własnej wartości i odporności emocjonalnej dziecka. Wybrane metody wychowawcze (Trening Skuteczności Nauczyciela, Dyscyplina Asertywna, Terapia Rzeczywistości Glassera). Rodzice jako partnerzy dialogu wychowawczego. Środowisko lokalne jako współorganizator oddziaływań wychowawczych.

24) Niepełnosprawność – wybrane aspekty społeczno-formalne

KA7_WG5, KA7_UW1, KA7_KK1

Niepełnosprawność w świetle regulacji prawnych. Międzynarodowe akty prawne o charakterze ogólnym i szczególnym dotyczące praw osób z niepełnosprawnością. Prawa publiczne osób z niepełnosprawnością i ich realizacja. Prawne gwarancje do edukacji osób z niepełnosprawnością w ustawodawstwie polskim. Dostępność przestrzeni publicznej w świetle regulacji prawnych. Rozwiązania ustawodawcze związane z ograniczaniem zdolności do czynności prawnych oraz przesłanki i konsekwencje ich stosowania. Osoby z niepełnosprawnością, w tym z niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami psychicznymi w systemie prawa karnego.

25) Podstawy pedagogiki

KA7_WG2, KA7_WK1, KA7_KK1, KA7_KR1

Role zawodowe nauczyciela. Wzór osobowy, postawa i sztuka nauczycielska. Powinności nauczyciela i rozwój profesjonalny. Program wewnętrzny nauczyciela. Przygotowanie zawodowe nauczyciela. Etyka nauczycielska. Odpowiedzialność prawna opiekuna, nauczyciela i wychowawcy. Uczenie się w miejscu pracy. Doksztalcanie i doskonalenie zawodowe jako warunki awansu zawodowego. Wypalenie zawodowe nauczycieli – przyczyny, symptomy, strategie zaradcze. Choroby związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela – profilaktyka.

26) Podstawy logopedii w pedagogice specjalnej

KA7_WG2, KA7_WK5, KA7_WK6, KA7_UK1, KA7_UK3, KA7_KO3

Logopedia jako nauka, zadania i koncepcje logopedii. Zaburzenia komunikacji językowej- podstawowe pojęcia: zaburzenia mowy, wady wymowy, zaburzenia języka, zaburzenia rozwoju językowego, zaburzenia komunikacji, Zaburzenia mowy jako nieprawidłowości w przebiegu czynności nadawania i odbioru mowy. Klasyfikacja i charakterystyka zaburzeń mowy, istota problemu, etiologia, zasady interwencji logopedycznej (dyslalia, rozwojowa afazja dziecięca, dyzartria, oligofazja, jąkanie i gielgot, zaburzenia mowy z powodu niedosłuchu; zaburzenia komunikacji związane z zaburzeniami psychicznymi)). Opóźniony rozwój mowy- istota problemu, badania przesiewowe, stymulacja rozwoju mowy. Wady wymowy i ich rodzaje, wykrywanie wad wymowy przez nauczycieli. Profilaktyka logopedyczna.

**27) Polityka społeczna wobec osób z niepełnosprawnością i nieprzystosowanych społecznie
KA7_WG2, KA7_WG5, KA7_UW1 , KA7_UW2, KA7_KO4**

Przedmiot i podstawowe pojęcia z zakresu polityki społecznej. Kwestie i problemy społeczne osób z niepełnosprawnością i nieprzystosowanych społecznie w wymiarze lokalnym, ponadlokalnym, krajowym, międzynarodowym i globalnym. Polityka społeczna wobec nierówności społecznych w Polsce i za granicą (metody pracy społecznej, organizacji pozarządowych; rozwój służb społecznych i form pomocy społecznej). Założenia polityki aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością i nieprzystosowanych społecznie.

**28) Poradnictwo pedagogiczne w pedagogice specjalnej
KA7_WG2, KA7_WG5, KA7_UW1 , KA7_UK1, KA7_KR2**

Pojęcie i cele poradnictwa. Podmiot i przedmiot oraz zakres działań poradniczych. Rodzaje, zasady, funkcje i strategie poradnictwa. Metody, techniki i środki wykorzystywane w poradnictwie pedagogicznym. Profil osobowy i umiejętności doradcy jako warunek skutecznego pomagania. Poradnictwo opiekuńczo-wychowawcze – założenia i obszary działania. Poradnictwo rehabilitacyjne jako forma pomocy dziecku z niepełnosprawnością i jego rodzinie. Poradnictwo zawodowe w przestrzeni edukacyjnej. Nauczyciel jako doradca. Działania doradcy zawodowego na terenie szkoły w odniesieniu do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wspomaganie uczniów w projektowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej. Poradnictwo medialne (on-line). Instytucje pomocowe w obszarze poradnictwa pedagogicznego.

**29) Wsparcie rodziny z dzieckiem ze SPE
KA7_WG1, KA7_WG5, KA7_UW4, KA7_UK1, KA7_KO4**

Problemy adaptacji, utrudnienia życiowe, wsparcie społeczne, włączenie społeczne. Wpływ zaburzeń rozwoju dziecka na funkcjonowanie rodziny. Koncepcje adaptacji rodziny w kontekście niepełnosprawności (choroby przewlekłej) dziecka. Personalizowanie procesu wychowania w zależności od zdiagnozowanych zróżnicowanych potrzeb i możliwości rozwojowych uczniów. Uwarunkowania specyfiki pracy z rodziną dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym. Założenia i metody wspierania rodziny dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym. Możliwości wspierania funkcjonowania dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w rodzinie oraz w otoczeniu społecznym. Relacje między rodziną dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi a specjalistami.

**30) Warsztaty komunikacji interpersonalnej i mediacji w pedagogice specjalnej
KA7_WG1, KA7_KK1, KA7_KO1, KA7_KR2**

Istota i schemat komunikacji interpersonalnej. Postawa agresywna, uległa i asertywna w komunikacji interpersonalnej. Dyskusja grupowa i jej charakterystyka. Motywowanie członków zespołów zadaniowych w pracy z wychowankami i uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Rozwiązywanie konfliktów w pracy z wychowankami i uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Istota i schemat postępowania mediacyjnego. Mediacja jako metoda postępowania wychowawczego wobec osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

31) Warsztaty rozwijania umiejętności życiowych dzieci i młodzieży ze SPE lub Warsztaty pracy z rodziną lub przedmiot w języku obcym (przedmiot do wyboru)

**Warsztaty rozwijania umiejętności życiowych dzieci i młodzieży ze SPE
KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW1 , KA7_UK3, KA7_KO1**

Specjalne potrzeby w zakresie nabywania umiejętności życiowych uczniów ze SPE, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z niepełnosprawnością sensoryczną, intelektualną, autyzmem. Ocena niezależności życiowej ucznia z uwzględnieniem specjalnych potrzeb. Umiejętności podstawowe-struktura, etapy i strategie kształtowania. Kształtowanie umiejętności interpersonalnych i społecznych uczniów ze SPE (tj. umiejętność komunikowania potrzeb, zwracania się o pomoc, odmawiania, szukania wsparcia, decydowania, współdziałania, radzenia w sytuacjach trudnych) - formy, metody, techniki, rozwiązania metodyczne. Rozwijanie umiejętności życiowych uczniów w sytuacjach i w środowisku naturalnym. Współpraca z rodzicami.

Lub

Warsztaty pracy z rodziną

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW1 , KA7_UK3, KA7_KO1

Cykl życia współczesnej rodziny. Konflikty w rodzinie. Rodzice - negocjatorzy. Sztuka sterowania różnicami. Rozwiązywanie konfliktów – umiejętności wychowawcze. Budowanie pozytywnego obrazu dziecka przez rodziców. Zapoznanie z narzędziami diagnostycznymi pomocnymi w pracy z dzieckiem i rodziną. Formy pomocy oferowane rodzinie w zróżnicowanej sytuacji życiowej.

Lub przedmiot w języku obcym

Grupa zajęć 3.2 MODUŁ PRZYGOTOWANIE PSYCHOLOGICZNE DO PRACY Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

32) Psychologia kształcenia dzieci i młodzieży ze SPE

KA7_WG2, KA7_WG8, KA7_WK3, KA7_UW1 , KA7_UW4, KA7_UK6, KA7_UU1

Proces uczenia się a specjalne potrzeby edukacyjne. Metody i techniki efektywnego uczenia się. Motywacja do uczenia się i osiągnięć – uwarunkowania i konsekwencje. Powodzenia i niepowodzenia szkolne – przyczyny i skutki. Koncepcja zrównoważonego rozwoju. Specjalne potrzeby edukacyjne a sytuacja szkolna ucznia. Specjalne potrzeby edukacyjne a proces nauczania – psychologiczne mechanizmy przebiegu i oceny efektów. Sposoby identyfikacji uzdolnień ucznia. Pomoc psychologiczna uczniowi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym. Wspomaganie osób pracujących z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

33) Psychologia wychowawcza i psychoprofilaktyka

KA7_WG2, KA7_WG8, KA7_WK6, KA7_UW1 , KA7_UW4, KA7_UK6, KA7_KO3

Aspekty procesu wychowawczego a wyzwania rozwojowe dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Psychologiczne wymiary interakcji wychowawczej oraz strategii oddziaływań wychowawczych. Wspieranie rozwoju emocjonalno-społecznego i osobowościowego, poczucia własnej wartości i samoakceptacji dziecka. Wychowanie do wartości i odpowiedzialności. Kształtowanie postaw prospołecznych. Kompetencje emocjonalno-społeczne: rozwój, zakłócenia, diagnoza, warunki i możliwości kształtowania. Źródła niedostosowania społecznego, diagnoza jego ryzyka. Psychologiczne konsekwencje zaniedbań środowiskowych. Trudności wychowawcze i adaptacyjne wynikające ze zmiany środowiska życia. Założenia profilaktyki uniwersalnej i selektywnej. Psychologia rodziny. Postawy i style wychowawcze.

34) Podstawy psychopatologii rozwoju dzieci i młodzieży ze SPE

KA7_WG5, KA7_WK6, KA7_UW1 , KA7_UW2, KA7_UU1, KA7_KO2

Pojęcie normy, normalności i zdrowia. Zaburzenia zdrowia psychicznego w okresie dzieciństwa i dorastania. Specyfika zaburzeń okresu dzieciństwa i adolescencji (w tym emocjonalnych, behawioralnych). Całościowe zaburzenia rozwoju. Zaburzenia neurorozwojowe. Uwarunkowania problemów klinicznych w rozwoju dzieci i młodzieży. Stres i sytuacja kryzysowa oraz sposoby radzenia sobie z nimi. Psychologiczne następstwa (negatywne i pozytywne) doświadczeń traumatycznych (w tym choroby przewlekłej, niepełnosprawności). Psychologiczne aspekty zaburzeń komunikacji językowej. Psychologiczne metody diagnozy problemów związanych ze zdrowiem, chorobą i niepełnosprawnością. Formy pomocy psychologicznej w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych.

35) Psychologia rehabilitacji

KA7_WG5, KA7_WK1, KA7_UW4, KA7_UK1, KA7_KK1

Niepełnosprawność i rehabilitacja (pojęcie i klasyfikacje). Niepełnosprawność a zdrowie. Niepełnosprawność z perspektywy rozwojowej. Potrzeby dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością i chorobą przewlekłą. Psychologiczne konsekwencje niepełnosprawności fizycznej i intelektualnej oraz choroby przewlekłej. Specyfika funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Istota i konsekwencje psychospołeczne widocznej i niewidocznej niepełnosprawności lub choroby przewlekłej. Specyfika funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Psychologiczne mechanizmy postrzegania własnej niepełnosprawności i choroby. Niepełnosprawność i choroba przewlekła a obraz siebie i postrzeganie społeczne dzieci i młodzieży. Procesy stereotypizacji, stygmatyzacji i automarginalizacji. Istota i uwarunkowania satysfakcjonującej jakości życia. Pozytywne aspekty rozwojowe w kontekście niepełnosprawności i choroby przewlekłej. Zasoby zewnętrzne i wewnętrzne w rozwijaniu potencjału dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością lub chorobą przewlekłą. Tradycyjne

i współczesne podejścia w rehabilitacji osób z niepełnosprawnością i chorobą przewlekłą. Udział w rehabilitacji osób z niepełnosprawnością – znaczenie samotroski i partnerstwa w procesie oddziaływań terapeutyczno-rehabilitacyjnych. Formy wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością i z chorobą przewlekłą. Wspomaganie rozwoju twórczości i zainteresowań. Doradztwo zawodowe a zjawisko tranzycji.

Grupa zajęć_3.3 MODUŁ PRZYGOTOWANIE PEDAGOGICZNE DO PRACY Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

36) Pedagogika specjalna

KA7_WG2, KA7_WG3, KA7_WG4, KA7_UW1 , KA7_KK2

Pedagogika specjalna jako nauka interdyscyplinarna. Tradycyjny i współczesny paradygmat niepełnosprawności. Skala i dynamika zjawiska niepełnosprawności w Polsce i na świecie. Kierunki zmian w podejściu do osób z niepełnosprawnością i ich funkcjonowania w wymiarze jednostkowym i społecznym – od ekskluzji do inkluzji społecznej. Podmiotowość, autonomia, jakość życia, normalizacja środowiska życia osób z niepełnosprawnością. Wyrównywanie szans edukacyjnych. Podmiotowy i ekologiczny model rehabilitacji osób z niepełnosprawnością. Wprowadzenie w problematykę subdyscyplin pedagogiki specjalnej - ustalenia terminologiczne i klasyfikacyjne. Specyfika rozwoju i społecznego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością słuchową, wzrokową, intelektualną, ruchową, przewlekle chorych, z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi. Wspólne i swoiste potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Rodzina z dzieckiem z niepełnosprawnością. Wsparcie społeczne osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.

37) Pedagogika resocjalizacyjna z elementami twórczej resocjalizacji

KA7_WG2, KA7_WG5, KA7_UW2, KA7_UK3

Pedagogika resocjalizacyjna jako dyscyplina teoretyczna i praktyczna. Interdyscyplinarność pedagogiki resocjalizacyjnej. Istota socjalizacji a koncepcje nieprzystosowania społecznego (stadia i typologie, terminy pokrewne). Rys historyczny pedagogiki resocjalizacyjnej. Polskie szkoły pedagogiki resocjalizacyjnej. Koncepcja twórczej resocjalizacji jako model rozwijania potencjałów i oddziaływań destygmatyzujących. Resocjalizacja, readaptacja i reintegracja osób społecznie nieprzystosowanych.

Grupa zajęć_3.4 MODUŁ PRZYGOTOWANIE PEDAGOGICZNE DO PRACY Z OSOBAMI DOROSŁYMI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

38) Podstawy andragogiki i geragogiki specjalnej

KA7_WG2, KA7_WG4, KA7_UW1 , KA7_UW2, KA7_UK1, KA7_KK1

Wspólne i swoiste potrzeby dorosłych osób z niepełnosprawnością w zakresie opieki, pielęgnacji i wsparcia. Autonomia oraz możliwości i ograniczenia w jej realizacji. Potrzeby zdrowotne osób z niepełnosprawnością (w tym potrzeby w zakresie zdrowia seksualnego) oraz osobowe i strukturalne uwarunkowania ich realizacji. Specyfika uczenia się osób dorosłych. Metody i techniki efektywnego uczenia się i nauczania. Specyfika starzenia się na tle specjalnych potrzeb związanych z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną. Osobowe i środowiskowe uwarunkowania pomyślnego starzenia się osób z długotrwałą niepełnosprawnością. Zjawisko ageizmu i dyskryminacji osób z niepełnosprawnością w starszym wieku. Opieka i wsparcie osób starszych z niepełnosprawnością. Instytucjonalne i pozainstytucjonalne wsparcie osób starzejących się i starych z niepełnosprawnością w Polsce i w innych krajach.

39) Społeczno-kulturowe aspekty dorosłości osób z niepełnosprawnością

KA7_WG2, KA7_UW1 , KA7_UW2, KA7_KO4

Jakość życia w niepełnosprawności. Autonomia osób z niepełnosprawnością, możliwości i ograniczenia w jej realizacji. Dorosłość w perspektywie osób z niepełnosprawnością. Normalizacja środowiska życia osób z niepełnosprawnością. Podmiotowe i społeczno-kulturowe wyznaczniki funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w różnych obszarach życia. Przestrzeń prywatna: Znaczenie rodziny prokreacji w kontekście normalizacji życia osoby z niepełnosprawnością. Trudności i potrzeby wsparcia w zakresie realizacji funkcji i zadań. Osoby z niepełnosprawnością jako partnerzy, małżonkowie, rodzice. Potrzeby psychoseksualne osób z niepełnosprawnością – formy realizacji, indywidualne i społeczne uwarunkowania problemu. Przestrzeń zawodowa: Poradnictwo zawodowe; formy, specyfika i dynamika

zatrudnienia. Prawno-organizacyjne, środowiskowe i osobowe uwarunkowania aktywności zawodowej. Przeciwdziałanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnością w sferze zatrudnienia. Przestrzeń kulturalna i sportowa: Osiągnięcia osób z niepełnosprawnością w zakresie kultury, sztuki i sportu. Rehabilitacyjne znaczenie udziału w kulturze, sztuce i sporcie. Szanse i ograniczenia w dostępie osób z niepełnosprawnością do udziału w kulturze, sztuce i sporcie. Organizacja czasu wolnego – wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością w dostępie do rekreacji i turystyki. Przestrzeń publiczna: Udział osób z niepełnosprawnością w życiu obywatelskim. Projektowanie uniwersalne przestrzeni informacyjnej i materialnej zgodnie z potrzebami wynikającymi z ograniczeń intelektualnych, sensorycznych i ruchowych.

40) Podstawy edukacji zdrowotnej

KA7_WG3, KA7_WK3, KA7_WK5, KA7_WK7, KA7_UW2

Edukacja zdrowotna, promocja zdrowia, modele zdrowia. Teorie naukowe wykorzystywane w edukacji zdrowotnej. Zasady tworzenia, realizacji i ewaluacji projektów profilaktycznych, edukacyjnych i promujących zdrowie. Zdrowie i choroba - definicja i determinanty.

41) System opieki i wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością

KA7_WG2, KA7_WG5, KA7_UW1, KA7_UW2, KA7_KK1, KA7_KO4

Instytucjonalne i pozainstytucjonalne wsparcie dorosłych osób z niepełnosprawnością. Instytucje opiekuńcze i alternatywne formy wspierania niezależności życiowej osób z niepełnosprawnością w Polsce i w innych krajach (domy pomocy społecznej, mieszkalnictwo chronione, asysta osobista). Projekty i programy realizowane w Polsce i w innych krajach ukierunkowane na realizację potrzeb osób dorosłych z niepełnosprawnością. Formy opieki i wsparcia osób dorosłych starzejących się i starych z niepełnosprawnością. Trudności i potrzeba wsparcia rodzin generacyjnych dorosłych osób z niepełnosprawnością. Uwarunkowania i znaczenie procesu planowania opieki w rodzinach generacyjnych. Stowarzyszenia i organizacje działające w Polsce i w innych krajach (narodowe oraz międzynarodowe) na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Grupa zajęć_3.5 MODUŁ DYDAKTYKA SPECJALNA

42) Dydaktyka specjalna cz.1 i cz.2

KA7_WG4, KA7_UK2, KA7_UK6, KA7_UO2, KA7_UU1, KA7_KK2

Dydaktyka specjalna jako nauka teoretyczna i empiryczna. Systematyka dydaktyki specjalnej. Dydaktyka specjalna w kontekście porównawczym i interdyscyplinarnym. Koncepcje i systemy dydaktyczne kształcenia specjalnego. Zasady, metody, formy organizacyjne w kształceniu specjalnym. Swoistość procesu kształcenia specjalnego, jego uwarunkowania. Prawne regulacje procesu kształcenia specjalnego. Ewaluacja i efektywność w kształceniu specjalnym. Miejsce i rola dydaktyki specjalnej w szkolnictwie ogólnodostępnym. Model kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wzorce edukacyjne w odniesieniu do osób ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Konwencjonalne i niekonwencjonalne metody nauczania i ich adaptacja do zróżnicowanych potrzeb uczniów. Nowe technologie informacyjno-komunikacyjne w nauczaniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Pedagog specjalny w kształceniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Edukacja permanentna. Rodzina ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Rozwiązania dydaktyczne w specjalnym oddziaływaniu dydaktycznym.

Grupa zajęć_3.6 MODUŁ DIAGNOSTYKA W PEDAGOGICE SPECJALNEJ

44) Diagnostyka pedagogiczna

KA7_WG8, KA7_UW1, KA7_UW2, KA7_UW4, KA7_KO2, KA7_KR2

Diagnoza pedagogiczna - schemat procesu poznania diagnostycznego, aspekty diagnostyczne, podstawowe zasady diagnozy pedagogicznej, diagnoza środowiskowa. Metody i techniki diagnozowania: metoda indywidualnych przypadków, metoda sondażu diagnostycznego, metoda środowiskowa. Diagnoza potrzeb opiekuńczych: definicja potrzeb ludzkich, klasyfikacje potrzeb, potrzeby opiekuńcze. Diagnoza środowiska lokalnego: wspólnota lokalna, poczucie wspólnotowości. Diagnoza społeczna, potrzeby społeczne. Diagnoza nieprzystosowania społecznego, rodzaje definiowania nieprzystosowania społecznego, symptomy nieprzystosowania, diagnozowanie nieprzystosowania – techniki diagnostyczne. Diagnoza przystosowania szkolnego uczniów,

przystosowanie szkolne, narzędzia diagnostyczne. Diagnoza dojrzałości szkolnej, dojrzałość szkolna, narzędzia diagnostyczne. Diagnoza trudności szkolnych, trudności szkolne, trudności wychowawcze, etiologia, narzędzia diagnostyczne.

45) Diagnoza dziecka ze SPE i rodziny

KA7_WG8, KA7_UW2, KA7_UW4, KA7_KO2, KA7_KR2

Główne pojęcia z zakresu diagnozy psychopedagogicznej. Schemat procesu poznania diagnostycznego. Diagnoza dziecka ze SPE i jego środowiska rodzinnego. Strategie diagnozowania rodziny. Zasady postępowania diagnostycznego w poznaniu środowiska rodzinnego. Wywiad i rozmowa jako sposoby zdobywania informacji o rodzinie. Narzędzia wykorzystywane w diagnozie dziecka i rodziny. Diagnoza wybranych problemów funkcjonowania dziecka i rodziny. Diagnoza funkcjonowania dziecka w rolach szkolnych

Grupa zajęć_4 MODUŁ EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA

46) Teoretyczne i aplikacyjne podstawy edukacji włączającej

KA7_WG2, KA7_WG5, KA7_WG8, KA7_WK2, KA7_WK3, KA7_UW1, KA7_UW2, KA7_KR1

Podstawowe pojęcia. Edukacja włączająca, integracyjna i ogólnodostępna. Specjalne potrzeby edukacyjne. Zjawisko wykluczenia – grupy defaworyzowane, obszary, podstawy i konsekwencje procesu wykluczenia edukacyjnego i społecznego. Integracja społeczna, normalizacja, inkluzja społeczna jako teoretyczny fundament edukacji integracyjnej i inkluzyjnej. Wymiar społeczny i psychologiczny edukacji włączającej. Koncepcja wspólnych i swoistych potrzeb uczniów i jej konsekwencje dla procesu edukacji. Edukacja integracyjna i włączająca w świetle międzynarodowych dokumentów oraz polskiego prawa oświatowego. Nauczyciel edukacji włączającej.

47) Wybrane zagadnienia z pedagogiki porównawczej

KA7_WG8, KA7_WK2, KA7_UU1, KA7_UU2, KA7_KR1

Komparatystyka oświatowa jako samodzielna dyscyplina naukowa, jej przedmiot, cele, zadania i funkcje. Podstawowe pojęcia komparatystyki oświatowej i zależności między nimi. Teoretyczne założenia i metodologiczne podstawy międzynarodowych analiz porównawczych. Międzynarodowe badania komparatystyczne: typy, rodzaje i wyniki analiz edukacji na świecie. Wskaźniki rozwoju nowoczesnych systemów oświatowych. Polityka oświatowa w kreowaniu nowoczesnych systemów oświatowych. Modele edukacji na świecie w zakresie szkolnictwa obowiązkowego, średniego i wyższego. Reformy edukacji na świecie – uwarunkowania, założenia, efekty. Tendencje i kierunki rozwoju oświaty w społeczeństwie zaawansowanej nowoczesności. Edukacja w neoliberalnej i socjaldemokratycznej doktrynie społeczno-politycznej. Kulturowo-społeczny kontekst funkcjonowania i rozwoju współczesnej edukacji na świecie.

48) Edukacja włączająca w Polsce i na świecie

KA7_WG8, KA7_WK2, KA7_WK8, KA7_KR1

Geneza edukacji włączającej w Polsce i na świecie. Rozwój edukacji włączającej w międzynarodowym ujęciu porównawczym. System edukacji włączającej w Polsce. Typy szkół i ich charakterystyka.

49) Diagnoza specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów

KA7_WG5, KA7_UW1, KA7_UW4, KA7_UW5, KA7_UK1, KA7_KK1

Pojęcie i diagnoza specjalnych potrzeb edukacyjnych. Diagnoza funkcjonalna ICD, DSM. Diagnoza z wykorzystaniem Międzynarodowej Klasyfikacji Niepełnosprawności, Funkcjonowania i Zdrowia (ICF). Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – charakterystyka funkcjonalna, holistyczna ocena różnych aspektów funkcjonowania, ocena wpływu środowiska. Diagnoza mocnych stron i zdolności ucznia. Potrzeby edukacyjne i uwarunkowania kształcenia uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Narzędzia diagnozy potrzeb edukacyjnych uczniów oraz oceny czynników środowiskowych – ich znajomość i umiejętność zastosowania. Sporządzanie diagnozy edukacyjnych potrzeb ucznia. Metody diagnozowania relacji społecznych w grupach integracyjnych zróżnicowanych. Nauczycielskie metody diagnozowania relacji społecznych w grupach zróżnicowanych integracyjnych – charakterystyka metod, sposoby ich używania i interpretacja wyników.

**50) Konstruowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych
KA7_WG5, KA7_UW1, KA7_UW4, KA_7UW5, KA7_UK1, KA7_UK2, KA7_KO1**

Tworzenie programów. Formułowanie celów. Określanie wymagań edukacyjnych i wskazań terapeutycznych. Wskazanie obszarów wsparcia. Ewaluacja programów. Monitorowanie realizacji programów.

**51) Pomoc psychologiczno-pedagogiczna uczniom ze SPE
KA7_WG5, KA7_WG8, KA7_UW1, KA_7UW5, KA7_UK1, KA7_KO1**

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w środowisku edukacyjnym w świetle uregulowań prawnych. Obszary kompetencji nauczycieli. Zadania nauczyciela w zakresie rozpoznawania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych i warunków środowiskowych uczniów (diagnoza pedagogiczna) oraz udzielania im wsparcia. Formy, zasady pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Budowanie koalicji na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Rola poradni psychologiczno-pedagogicznej w procesie diagnostycznym i postdiagnostycznym – zakres i formy współpracy ze szkołą. Znaczenie i miejsce rodziny w tworzeniu środowiska wspierającego rozwój dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – współpraca nauczycieli, wychowawców, specjalistów z rodzicami dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Działania wspierające rodziców ucznia. Monitoring i ewaluacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom.

**52) Metodyka pracy w grupie zróżnicowanej
KA7_WG8, KA7_WK3, KA7_UK2, KA7_UK3, KA7_KK2**

Specyfika pracy w grupie zróżnicowanej. Projektowanie przestrzeni klasy szkolnej. Podmiotowość i pełnomocność ucznia. Style poznawcze i strategie uczenia się, a style nauczania w kontekście grupy heterogenicznej. Istota i zalety nauczania otwartego w edukacji włączającej. Indywidualizacja nauczania w grupach włączających. Pojęcie i zasady uniwersalnego projektowania zajęć. Opracowywanie materiałów dydaktycznych zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania zajęć. Motywowanie ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i bazowanie na jego zainteresowaniach. Metody nauczania i ich adaptacja do zróżnicowanych potrzeb uczniów. Metody aktywizujące. Metoda projektów. Praca badawcza ucznia. Stosowanie alternatywnych sposobów uczenia się i elastycznego nauczania. Formy organizacyjne pracy na lekcji. Tutoring uczniowski w klasach włączających – istota, efektywność i modele tutoringu uczniowskiego. Modele nauczania w małych grupach w klasach włączających. Modele współpracy nauczycieli i specjalistów oraz ich konsekwencje dla organizacji zajęć edukacyjnych. Kontrola postępów i ocenianie w klasach włączających.

**53) Metodyka pracy edukacyjno-terapeutycznej z uczniami z niepełnosprawnością sensoryczną
KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1**

Identyfikacja specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów z niepełnosprawnością słuchową (niesłyszących, słabosłyszących) i niepełnosprawnością wzrokową (niewidomych, słabowidzących). Tworzenie środowiska włączającego: organizowanie przestrzeni szkolnej, organizacja optymalnego stanowiska pracy. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w szkole podstawowej oraz jej adaptacja i realizacja w stosunku do potrzeb i możliwości uczniów z niepełnosprawnością sensoryczną (słuchową, wzrokową). Dostosowanie metod, form pracy i środków dydaktycznych do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów. Adaptacja materiałów dydaktycznych do potrzeb uczniów niewidomych i słabowidzących. Sprawdzanie wiedzy, ocenianie. Urządzenia techniczne wspomagające kształcenie uczniów niesłyszących, słabosłyszących, niewidomych i słabowidzących. Współpraca z rodzicami uczniów, innymi nauczycielami i specjalistami.

**54) Metodyka pracy edukacyjno-terapeutycznej z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną
KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1**

Model pracy z uczniem z lekką i głębszą niepełnosprawnością intelektualną. Wymagania edukacyjne i sposoby dostosowania w pracy z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną. Dostosowanie organizacji nauczania do specjalnych potrzeb ucznia. Aktywizacja w pracy ucznia z niepełnosprawnością intelektualną. Teoretyczne podstawy wspierania rozwoju dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Cele, zasady, metody wspierania rozwoju zdolności poznawczych, umysłowych, społeczno-komunikacyjnych, emocjonalnych uczniów z niepełnosprawnością

intelektualną. Podmiotowość i autonomia w edukacji i życiu uczniów z niepełnosprawnością intelektualną. Współpraca i współdziałanie uczniów. Współpraca z rodzicami. Rozwiązania metodyczne w pracy edukacyjno-terapeutycznej z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną. Projektowanie zajęć z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną w grupie zróżnicowanej.

55) Metodyka pracy edukacyjno-terapeutycznej z uczniami z niepełnosprawnością ruchową i przewlekle chorymi

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1

Choroba przewlekła i jej wpływ na funkcjonowanie psychospołeczne i edukacyjne dzieci i młodzieży. Dostosowanie organizacji nauczania do specjalnych potrzeb ucznia przewlekle chorego. Wskazania do pracy z uczniem przewlekle chorym. Nauczanie indywidualne. Uczeń z niepełnosprawnością ruchową – specjalne potrzeby i sposoby ich zaspokajania w procesie edukacji, rehabilitacji i wsparcia społecznego. Organizacja przestrzeni edukacyjnej. Dostosowanie materiałów dydaktycznych. Metody wspierania rozwoju ruchowego i psychoruchowego dziecka z niepełnosprawnością ruchową. Podmiotowość i autonomia w edukacji i życiu uczniów z niepełnosprawnością ruchową i przewlekle chorych. Współpraca i współdziałanie uczniów. Współpraca szkoły z rodzicami. Rozwiązania metodyczne w pracy edukacyjno-terapeutycznej z uczniem z niepełnosprawnością ruchową i przewlekle chorym.

56) Metodyka pracy edukacyjno-terapeutycznej z uczniami z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1

Specjalne potrzeby edukacyjne uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera. Teoretyczne podstawy wspierania rozwoju. Cele edukacyjno-terapeutyczne w pracy z uczniem z autyzmem. Wymagania edukacyjne i sposoby dostosowania w pracy z uczniem z autyzmem (dostosowanie treści, metod i form pracy, środków edukacyjnych, sposobu oceniania). Dostosowanie organizacji nauczania do specjalnych potrzeb ucznia. Metody i programy wspierające pracę edukacyjno-terapeutyczną z uczniem z autyzmem tj. model TEACCH, program behawioralnej modyfikacji zachowania, rozwijanie teorii umysłu, integracja sensoryczna, treningi słuchowe, metody kształtujące świadomość ciała. Tworzenie sytuacji edukacyjnych i wykorzystywanie sytuacji naturalnych do nabywania doświadczeń społeczno-komunikacyjnych i poznawczych. Rozwiązania metodyczne w pracy edukacyjno-terapeutycznej z uczniem z autyzmem.

57) Metodyka kształcenia uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1

Istota specyficznych trudności w uczeniu się - dysleksja, dysortografia, dysgrafia, dyskalkulia. Identyfikowanie trudności szkolnych. Istota, zasady, metody pracy korekcyjno-kompensacyjnej z uczniem ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Planowanie i organizacja zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Indywidualizacja pracy - dostosowanie metod, form pracy i środków dydaktycznych do potrzeb ucznia. Organizacja pomocy dzieciom z trudnościami w uczeniu się. Współpraca z rodzicami uczniów, innymi nauczycielami i specjalistami.

58) Metodyka pracy z uczniem zdolnym

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UK6, KA7_UO2, KA7_KO1

Podstawowe pojęcia (zdolności, inteligencja, talent) i modele zdolności. Rozpoznawanie uczniów zdolnych. Charakterystyka grupy dzieci zdolnych. Problemy dzieci zdolnych. Metody i formy pracy z uczniem zdolnym. Zasady organizacji pracy ucznia zdolnego. Edukacja dziecka dolnego w Polsce.

59) Profilaktyka w szkole

KA7_UW2, KA7_UK3, KA7_UO2, KA7_UU1

Podstawy prawne działań profilaktycznych w szkole. Model nauczyciela-wychowawcy, pedagoga szkolnego jako realizatorów oddziaływań profilaktycznych. Strategie profilaktyczne (profilaktyka uniwersalna, selektywna i wskazująca) w szkole. Diagnozowanie czynników ryzyka i czynników chroniących w kontekście profilaktyki szkolnej. Planowanie działań profilaktycznych w szkole. Elementy klasowych i szkolnych programów profilaktycznych (określenie grupy docelowej, celów działania, metod realizacji i ewaluacji działania). Ewaluacja oddziaływań profilaktycznych.

60) Oddziaływania socjoterapeutyczne w edukacji włączającej

KA7_WG8, KA7_UW1, KA7_UK1, KA7_UK3, KA7_UO2

Istota i cele socjoterapii. Socjoterapia a praca opiekuńczo-wychowawcza, rehabilitacyjna, resocjalizacyjna. Zasady, metody i formy oddziaływań w obszarze socjoterapii. Socjoterapia a trening interpersonalny i psychoterapia. Zasady w socjoterapii. Socjoterapia w pracy profilaktyczno-wychowawczej z osobami o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Struktura zajęć socjoterapeutycznych.

61) Kultura organizacyjna i wsparcie szkoły włączającej

KA7_WG1, KA7_WG8, KA7_UW1, KA_7UW5, KA7_UO1, KA7_KR1

Składniki i funkcje kultury organizacyjnej. Typologie kultur organizacyjnych. Pojęcie kultury szkoły, kultura szkoły włączającej i jej diagnozowanie. Rozwój kultury włączającej szkoły i przywódcza rola dyrektora. Budowanie przestrzeni edukacyjnego dialogu – współdziałanie nauczycieli w codziennej pracy, współpraca ze specjalistami, kadrami pomocniczą. Nauczyciel jako kreator wspólnoty uczącej się. Efektywność edukacji włączającej i jej uwarunkowania w świetle badań empirycznych. Organizacja wsparcia edukacji włączającej. Kształcenie kadr dla edukacji włączającej. Wsparcie i doskonalenie zawodowe nauczycieli. Samokształceniowe zespoły nauczycielskie. Rola i organizacja wewnątrzszkolnych systemów doskonalenia zawodowego nauczycieli. Tworzenie i funkcjonowanie szkolnych baz zasobów metodycznych dla edukacji włączającej. Indeks włączania i inne narzędzia wspomagające rozwój szkoły włączającej. Współpraca z rodzicami uczniów i ich udział w życiu społeczności szkolnej. Współpraca szkoły z lokalnym środowiskiem na rzecz integracji społecznej osób z niepełnosprawnością.

Grupa zajęć_5 MODUŁ PRZYGOTOWANIE WARSZTATU PRACY PEDAGOGA SPECJALNEGO

62) Emisja głosu

KA7_WK5, KA7_UK5, KA7_KK1

Celem przedmiotu jest przekazanie studentom wiedzy z zakresu budowy i czynności technicznych aparatu głosowego, patologii głosu oraz wykształcenie prawidłowych nawyków posługiwania się narządem mowy. Zajęcia przygotowują ich do umiejętnego korzystania z walorów swojego głosu oraz zabezpieczą przed chorobami tego narządu. Pozwolą również na wykorzystywanie wszystkich elementów dobrej emisji głosu w pracy, w której głos jest bardzo ważnym narzędziem.

63) Kultura języka

KA7_WK5, KA7_UK4, KA7_UK5, KA7_KK1

Przedmiot pozwala wykorzystać zajęcia z emisji głosu do dalszej pracy nad słowną ekspresją, m.in. publiczną. Interpretacja utworu literackiego, zasady pracy nad tym tekstem, rozpoznawanie komunikatu spójnego, rola mowy niewerbalnej, doskonalenie sprawności artykulacyjnej to umiejętności, które student posiadać podczas ćwiczeń. Dodatkowo pozna zasady skutecznego porozumiewania się, niezwykle istotne jako narzędzie w pracy z grupą.

64) Pierwsza pomoc przedmedyczna

KA7_WK7, KA7_UO1, KA7_UO3

Podstawowe zasady i podstawy prawne udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej. Rozpoznanie sytuacji zagrożenia i ocena podstawowych funkcji życiowych człowieka w stanie zagrożenia życia. Zasady ogólne i procedury udzielania pierwszej pomocy. Pierwsza pomoc nieprzytomnemu. Podstawowe czynności resuscytacyjne i reanimacyjne. Zasady reanimacji i resuscytacji dziecka i dorosłego. Praktyczna nauka reanimacji. Udzielanie pierwszej pomocy w przypadku: krwotoków (zewnątrznych, wewnętrznych), innych wewnętrznych stanów zagrożenia życia, ran, w tym oparzeń i odmrożenia, wstrząsu, omdleń, zachłyśnięcia, utonięcia, powieszenia, rażenia piorunem, udaru cieplnego, ukąszenia, użądlenia, padaczki, złamań i innych urazów mnogich.

65) Technologie informacyjno-komunikacyjne

KA7_UU2, KA7_KO2, KA7_KR1

Zagadnienia prawne technologii informacyjno-komunikacyjnych. Bezpieczeństwo i ochrona danych. Rola współczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w aktywizacji osób z

niepełnosprawnością. Technologie informacyjno -technologiczne wspomagające proces nauczania i uczenia się uczniów z specjalnymi potrzebami edukacyjnymi .

Grupa zajęć_6 MODUŁ METODOLOGIA BADAŃ NAUKOWYCH

66) Metodologia badań społecznych

KA7_WG3, KA7_WG6, KA7_WG7, KA7_WK8, KA7_UW3, KA7_KK2

Pojęcie metody, metodologii nauk i metodologii badań społecznych. Pojęcie i typy badań naukowych. Filozoficzne, metodologiczne i kulturowe podstawy badań społecznych i edukacyjnych, w tym koncepcje wiedzy, pojęcia nauki i statusu wiedzy naukowej. Społeczno-polityczny kontekst badań społecznych. Paradygmaty badawcze i strategie badań naukowych oraz znaczenie i sposoby budowania teorii w badaniach naukowych. Specyfika badań naukowych nad dziećmi i młodzieżą oraz osobami dorosłymi z niepełnosprawnościami. Zasady opracowania projektu badawczego, etapy badań naukowych, kryteria wyboru strategii badawczej, w tym cele badań, problemy i hipotezy badawcze, zmienne i związki między zmiennymi, konceptualizację, operacjonalizację zmiennych; strategie i techniki doboru próby badawczej, definiowanie przypadku badawczego; rodzaje i typy badań naukowych. Wiązanie badań empirycznych ilościowych z badaniami empirycznymi jakościowymi (strategie ilościowe, jakościowe i mieszane). Rodzaje i typy badań naukowych, w tym opisowe, diagnostyczne, wyjaśniające, weryfikacyjne, projektujące, porównawcze, eksperymentalne, quasi -eksperymentalne i sondażowe. Zagadnienia: reprezentatywności, trafności, rzetelności, wiarygodności, transparentności, autentyczności, możliwości uogólnienia i transferu rezultatów badawczych; Różne kryteria jakości badań naukowych. Podstawowe zasady przeprowadzania badań naukowych, dylematy i wybory etyczne na różnych etapach procesu badawczego. Własność intelektualna i jej ochrona. Komunikowanie o efektach badań społecznych. Prezentowanie wyników badań w przestrzeni publicznej. Pojęcie plagiatu w pracy badawczej.

67) Badania ilościowe z elementami statystyki

KA7_WG6, KA7_WG7, KA7_UW1 , KA7_UW3, KA7_UO4, KA7_KK1

Metody statystyczne w naukach społecznych. Struktura procesu badawczego w kontekście przyjętej strategii badań naukowych (strategia ilościowa). Rodzaje i typy badań (metody indeksacji, pomiaru i rodzaje skal pomiarowych (nominalna, porządkowa, przedziałowa i stosunkowa. Przekształcanie skal) Zagadnienia związane z badaniami ewaluacyjnymi, panelowymi, socjometrycznymi, porównawczymi. Metody gromadzenia i analizy danych. Narzędzia badawcze – konstruowanie kwestionariuszy, skal pomiarowych i testów pedagogicznych, arkuszy obserwacji, narzędzi socjometrycznych. Zasady przetwarzania i krytycznej analizy danych w kontekście przyjętej strategii badań naukowych i rodzaju danych. Weryfikacja, selekcja, kodowanie, klasyfikacja, kwantyfikacja i kategoryzacja danych. Podstawy analizy statystycznej (statystykę opisową, rozkłady częstości, miary tendencji centralnej i rozproszenia, analizę jedno- i dwuczynnikową, korelacje między zmiennymi, wnioskowanie statystyczne i testowanie hipotez oraz analizy porównawcze). Zasady opracowywania wyników i raportu z badań naukowych; sposoby prezentacji wyników badań ilościowych. Zasady przygotowania i opracowania raportu z badań ilościowych. Sposoby wykorzystania wyników badań naukowych w praktyce społecznej i pedagogicznej. Cele badawcze i typy badań w kontekście możliwości ich praktycznego zastosowania, sposoby praktycznego wykorzystania badań naukowych (analizę i diagnozę sytuacji, analizę problemów społecznych i pedagogicznych, określanie potrzeb i planowanie działań interwencyjnych, ewaluację osiągnięć), a także krytyczno-emancypacyjny i transformacyjny potencjał badań naukowych.

68) Metody badań jakościowych

KA7_WG6, KA7_WG7, KA7_UW1 , KA7_UW3, KA7_UO4, KA7_KK1

Struktura procesu badawczego w kontekście przyjętej strategii badań jakościowych. Pojęcie projektu badawczego. Etapy badań naukowych. Sformułowanie celu i przedmiotu badań jakościowych. Definiowanie przypadku badawczego. Specyfika badań jakościowych w pedagogice przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Rodzaje i typy badań (terenowe, etnograficzne, performatywne, biograficzne, netnografia; metody gromadzenia i analizy danych, rodzaje i sposoby wykorzystania obserwacji; typy wywiadów badawczych; analizę dokumentów, treści, tekstową, konwersacyjną, dyskursu i audiowizualną). Triangulacja perspektyw teoretycznych, metod badawczych i źródeł danych. Problematyka zaangażowania uczestników badań. Zasady tworzenia scenariuszy badawczych i

dyspozycji do badań jakościowych. Zasady przetwarzania i krytycznej analizy danych w kontekście przyjętej strategii badań naukowych i rodzaju danych. Dobór próby badawczej, terenu i przebieg badań jakościowych. Selekcja i kodowanie danych jakościowych, wyłanianie kategorii analizy i analizę relacji między nimi, tworzenie winiet, sieci, matryc i map pojęciowych. Programy komputerowe wspierające analizę danych jakościowych. Opracowywanie wyników i raportu z badań naukowych w strategii jakościowej. Sposoby prezentacji wyników badań jakościowych. Etyczne aspekty prowadzenia i wykorzystywania badań naukowych w dziedzinie nauk społecznych, podstawowe zasady przeprowadzania tych badań. Dylematy i wybory etyczne na różnych etapach procesu badań jakościowych. Zaangażowanie uczestników badań, społeczno-polityczny kontekst badań. Sposoby prezentacji wyników badań w przestrzeni publicznej. Język i sposób narracji tekstów naukowych z badań jakościowych.

Grupa zajęć_7 MODUŁ DYPLOMOWY

69) Seminarium dyplomowe

KA7_WG6, KA7_WG7, KA7_WK8, KA7_UW2, KA7_UW3, KA7_UW4, KA7_UO4, KA7_UU2, KA7_KK1

Treści programowe realizowane w trakcie seminarium są zróżnicowane w zależności od zainteresowań badawczych. Wymagania stawiane publikacji naukowej (pracy dyplomowej) – struktura, język, zawartość merytoryczna, strona formalna i etyczna pracy. Dobór i wykorzystanie źródeł. Przypisy bibliograficzne. Przygotowanie i analiza indywidualnych metodologicznych koncepcji badawczych. Opracowanie narzędzi badawczych i przygotowanie do badań terenowych. Przygotowanie i analiza rozdziału teoretycznego, zawierającego prezentację badanej problematyki w świetle literatury przedmiotu. Charakterystyka wyników własnych badań w kontekście problemów badawczych. Przygotowanie empirycznej części pracy zawierającej charakterystykę terenu badań, badanej próby, instytucji, dyskusję wyników analizy danych, wnioski z badań oraz aneksy. Przygotowywanie wniosków z badań i formułowanie wypowiedzi na temat realizacji celów teoretycznych (poznawczych). Przygotowanie projektów, programów, propozycji konkretnych działań w odpowiedzi na cel praktyczny własnych badań. Przygotowanie i przedstawienie do oceny pierwszej wersji pracy magisterskiej. Poprawianie i przygotowanie ostatecznej wersji pracy. Sposoby prezentacji wyników badań naukowych oraz zasady przygotowania i opracowania różnych rodzajów tekstów naukowych.

Grupa zajęć_8 MODUŁ PRAKTYKA

70) Praktyka - Klinika metodyczna (moduł 1, 2) 30h, punkty ECTS 2

KA7_WG1, KA7_WG2, KA7_WK2, KA7_UW1, KA7_UK1, KA7_KK1

W trakcie praktyki następuje kształtowanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych w wyniku: zapoznania się ze specyfiką przedszkola, szkoły lub placówki, w której praktyka jest odbywana; w szczególności poznanie zadań opiekuńczo-wychowawczych, sposobu funkcjonowania i organizacji pracy pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji; obserwowania funkcjonowania ucznia i nauczyciela w życiu szkoły; współdziałania z opiekunem praktyk w podejmowaniu działań i prowadzeniu zajęć opiekuńczo-wychowawczych; analizy i interpretacji zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych wraz z prowadzeniem dokumentacji praktyki. Praktyka ma charakter obserwacyjny.

71) Praktyka - Klinika metodyczna (moduł 3) 60h, punkty ECTS 5

KA7_WK2, KA7_WK3, KA7_UW1, KA7_UW2, KA7_UK1, KA7_KO2, KA7_KR2

Zapoznanie się ze specyfiką funkcjonowania uczniów z niepełnosprawnością w placówkach wychowania i kształcenia, organizacją kształcenia w różnych typach placówek edukacyjnych (ogólnodostępne, integracyjne i specjalne) oraz pracą poradni psychologiczno-pedagogicznej. Konfrontowanie nabywanej wiedzy psychologiczno-pedagogicznej z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym. Asystencki charakter praktyki.

72) Praktyka - Klinika metodyczna (moduł 4) 120h, punkty ECTS 8

KA7_WK3, KA7_WK4, KA7_UW1, KA7_UW2, KA7_UK2, KA7_UK3, KA7_KO2, KA7_KR2

Celem praktyki jest zapoznanie się ze specyfiką edukacji włączającej dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Ponadto celem praktyki jest konfrontowanie nabywanej wiedzy

psychologiczno-pedagogicznej z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym. Co najmniej 60% łącznego wymiaru godzin musi być zrealizowane jako praktyka asystencka, w której przewidziano również samodzielne prowadzenie zajęć.

73) Praktyka - Klinika metodyczna (związana ze specjalnością (moduł 5 i 6) 120h, punkty ECTS 8 KA7_WK3, KA7_WK4, KA7_UW1 , KA7_UW2, KA7_UK2, KA7_UK3, KA7_UO2, KA7_KO2, KA7_KR2

Celem praktyki jest zapoznanie się ze specyfiką warsztatu pracy nauczyciela/ pedagoga specjalnego w obrębie danej specjalności w placówkach dla niej właściwych, poznanie zasad organizacyjnych placówki, obserwacja uczniów podczas różnych aktywności, obserwacja oraz asystentura podczas zajęć edukacyjnych i terapeutycznych, poznanie różnych form i metod pracy. Ponadto celem praktyki jest konfrontowanie nabywanej wiedzy psychologiczno-pedagogicznej z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym oraz kształtowanie postaw i cech osobowych niezbędnych w pracy pedagoga specjalnego. Istotnym celem jest weryfikacja przez studenta jego zainteresowań pedagogiczno-terapeutycznych i motywacji do pracy z osobami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Celem praktyki w obrębie danej specjalności jest także nabycie umiejętności prowadzenia zajęć dla niej właściwych. Co najmniej 60% łącznego wymiaru godzin musi być zrealizowane jako praktyka asystencka, w której przewidziano również samodzielne prowadzenie zajęć.

Grupa zajęć_9 MODUŁ DO WYBORU: EDUKACJA I REHABILITACJA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

Grupa zajęć_9.1 MODUŁ PRZYGOTOWANIE MERYTORYCZNE

74) Pedagogika osób z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG3, KA7_WG4, KA7_WG8, KA7_UW1 , KA7_KK1

Cele, zadania, przedmiot pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną. Ujęcie historyczne. Aktualne tendencje i kierunki rozwoju pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną. Koncepcje, modele i definicje niepełnosprawności intelektualnej. Potrzeby rozwojowe osób z niepełnosprawnością intelektualną w różnych okresach życia. Autonomia, autokreacja w kontekście ograniczeń intelektualnych. Normalizacja środowiska życia osób z niepełnosprawnością intelektualną. Edukacja osób niepełnosprawnych – system szkolnictwa. Osoby z niepełnosprawnością na rynku pracy – szanse i ograniczenia. Problemy rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością intelektualną w kontekście jakości życia. Wsparcie osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin.

75) Medyczne aspekty edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG2, KA7_UW1 , KA7_KK1

Etiologia niepełnosprawności intelektualnej. Obrazy kliniczne jednostek chorobowych (genowych, chromosomowych i innych) związanych z niepełnosprawnością intelektualną. Współczesne teorie interwencji i rehabilitacji medycznej. Medyczne aspekty niepełnosprawności sprzężonej.

76) Psychologiczne aspekty edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG5, KA7_UW4, KA_7UW5, KA7_KK1

Kryteria definiowania niepełnosprawności intelektualnej w psychologii klinicznej. Geneza niepełnosprawności intelektualnej. Podstawy diagnostyki. Psychologiczne podstawy terapii osób z niepełnosprawnością intelektualną. Wybrane metody, techniki i programy rehabilitacji psychologicznej.

77) Formalne aspekty funkcjonowania osób z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG5, KA7_UW1 , KA7_KK1

Orzecznictwo. Ubezłasnowolnienie. Ulgi i udogodnienia. Standardy prawne organizacji edukacji i wsparcia społecznego osób z niepełnosprawnością intelektualną.

78) Komunikacja alternatywna i wspomagająca

KA7_WG5, KA7_WK6, KA7_UW1 , KA7_UK3, KA7_KO3

Komunikacja a psychospołeczne funkcjonowanie człowieka. Komunikacja alternatywna i wspomagająca - definicja, terminologia, klasyfikacja. Użytkownicy, dobór systemu znaków do ich możliwości psychofizycznych. Wybrane metody i formy komunikacji alternatywnej: Piktogramy (PCS),

Makaton, Fonogesty, Metoda Ułatwionej Komunikacji, Bliss symbolics communication. Komunikacja przez dotyk. Efektywność stosowania systemów komunikacji alternatywnej i wspomagającej u dzieci i młodzieży z zaburzeniami porozumiewania się.

79) Wczesna interwencja i stymulacja rozwoju dziecka z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG5, KA7_UW1, KA7_UW4, KA7_UO1, KA7_KR2

Wyjaśnienia terminologiczne. Podstawy prawne wczesnego wspomaganie rozwoju. Działania prewencyjne, profilaktyczne jako integralny element działań wspomagających. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością intelektualną w kontekście paradygmatu systemowo-ekologicznego. Diagnoza we wczesnym wspomaganie. Zespół wczesnego wspomaganie. Formy, metody wspomaganie rozwoju małego dziecka z niepełnosprawnością intelektualną. Modele współpracy specjalistów z rodziną dziecka. Wsparcie rodziny. Programy wczesnego wspomaganie/interwencji we wczesnym dzieciństwie.

80) Metody wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG5, KA7_UW1, KA7_UW5, KA7_UO1, KA7_UU1

Istota, cele i główne założenia wybranych metod i technik stosowanych w pracy terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną i ich praktyczne zastosowanie („Poranny krąg” – stymulacja polisensoryczna J. Kielina, Metoda Dobrego Startu M. Bogdanowicz. Metoda Wzory i Obrazki wg M. Frostig, D. Horne, Metoda Kinezylogii Edukacyjnej wg P. Dennisona, Metoda Ruchu Rozwijającego W. Sherborne).

81) Warsztaty umiejętności wychowawczych w pracy z młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG8, KA7_WK6, KA7_UW4, KA7_UK1, KA7_UU1

Realizacja zadań wychowawczych, uwzględniających specjalne potrzeby osób będących podmiotem zainteresowań oligofrenopedagogiki. Strategie i style pracy wychowawczej. Kształtowanie umiejętności porozumiewania się i współpracy w relacjach nauczyciel – uczeń – rodzic. Analiza skuteczności określonych metod wychowawczych. Budowa umiejętności pracy na potencjałach osobistych dziecka. Modyfikowanie niepożądanych zachowań. Konstruktywne rozwiązywanie konfliktów. Wpływ ról na relacje interpersonalne. Kształcenie wybranych praktycznych umiejętności wychowawczych niezbędnych do pracy z młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie. Diagnozowanie poziomu kompetencji wychowawczych. Analiza wybranych sposobów oddziaływań wychowawczych.

82) Plastyka w pracy edukacyjno-terapeutycznej z osobami z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_UW2, KA7_UK2, KA7_UU1, KA7_KK1

Zajęcia służą zaznajomieniu studentów z ogólnymi założeniami i pojęciami dotyczącymi plastyki w pracy edukacyjnej oraz terapeutycznej, poszerzeniu umiejętności wykorzystywania wybranych metod i technik plastycznych w pracy z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Celem głównym przedmiotu jest przygotowanie studentów do samodzielnego organizowania i przeprowadzania zajęć z zakresu warsztatów plastycznych - ze szczególnym uwzględnieniem warsztatu arteterapeutycznego z zakresu terapii przez plastykę.

83) Teatr w pracy edukacyjno-terapeutycznej z osobami z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_UW2, KA7_UK2, KA7_UU1, KA7_KK1

Przedmiot przybliży rolę edukacji i terapii teatralnej w pracy z osobami o różnym stopniu niepełnosprawności intelektualnej. W ramach ćwiczeń pojawią się tematy takie, jak: Tworzenie przedstawienia teatralnego, Nauczyciel czy reżyser - wyznaczanie granic, Teatr jako trening umiejętności psychospołecznych, Przykładowe sesje zajęć warsztatowych, Rozgrzewki dla ciała i głosu, Strategie radzenia sobie z konfliktami w grupie.

84) Muzyka w pracy edukacyjno-terapeutycznej z osobami z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_UW2, KA7_UK2, KA7_UU1, KA7_KK1

Przedmiot ma na celu rozwój zainteresowań muzycznych studentów, rozwój ich umiejętności związanych z aktywnością opartą na formach wychowania muzycznego oraz przygotowanie ich do prowadzenia zajęć muzycznych z osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Zajęcia będą obejmowały naukę śpiewania piosenek dostosowanych do możliwości wykonawczych podopiecznych,

grę na instrumentach perkusyjnych, słuchanie utworów muzycznych, ćwiczenia ruchowe z muzyką oraz próby tworzenia muzyki.

85) Alternatywne formy rozwijania aktywności ruchowej osób z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_UW2, KA7_UK2, KA7_UU1, KA7_KK1

Aktywność ruchowa i jej właściwości psychoterapeutyczne. Ograniczenia i możliwości włączania uczniów z niepełnosprawnością intelektualną do zajęć ruchowych. Treści, cele i zadania realizacji zajęć ruchowych z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną (lekką i głębszą), dostosowanie realizacji zajęć i wymagań do możliwości psychofizycznych i intelektualnych ucznia. Gry i zabawy ruchowe. Nauka gier zespołowych. Turystyka i rekreacja. Metodyczne rozwiązania w realizacji zajęć wychowania fizycznego z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną. Zasady bezpieczeństwa.

86) Rozwijanie kompetencji językowych i komunikacyjnych osób z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG2, KA7_WG5, KA7_UW1, KA7_UW4, KA7_UK3, KA7_KO3

Niepełnosprawność intelektualna a rozwój mowy i komunikacji. Zaburzenia komunikacji językowej w grupie osób z niepełnosprawnością intelektualną- rodzaje, istota, objawy i mechanizmy powstawania, postępowanie logopedyczne. Konsekwencje zaburzeń mowy i komunikacji dla psychospołecznego rozwoju dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, strategie wsparcia społecznego i edukacyjnego. Wykrywanie nieprawidłowości w rozwoju mowy - sposoby badania różnych aspektów sprawności językowej i komunikacyjnej, narzędzia i pomoce logopedyczne. Rozwijanie różnych aspektów mowy i komunikacji dzieci (rozwój słownikowy, gramatyczny, rozumienie mowy, komunikowanie się za pomocą środków werbalnych i pozawerbalnych). Wady wymowy – istota, rodzaje, przyczyny powstawania, profilaktyka i utrwalanie prawidłowej wymowy na poszczególnych etapach terapii logopedycznej. Wczesna interwencja i stymulacja rozwoju mowy i komunikacji dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.

87) Kulturowo-społeczne aspekty funkcjonowania osób z niepełnosprawnością

KA7_WG2, KA7_UW1, KA7_UW2, KA7_KO4

Jakość życia osób z niepełnosprawnością intelektualną – rola czynników społeczno-kulturowych. Strategie destygmatyzacji i destereotypizacji osób z niepełnosprawnością intelektualną w kontekście rozwiązań rehabilitacyjnych, edukacyjnych, terapeutycznych. Partycypacja społeczna jako legitymizacja praw osób z niepełnosprawnością intelektualną. Kompetencje społeczne osób z niepełnosprawnością intelektualną – bariery dorosłości. Seksualność, małżeństwo i rodzicielstwo osób z niepełnosprawnością intelektualną. Wymiar osobisty, kulturowy i społeczny twórczości artystycznej osób z niepełnosprawnością intelektualną. Opieka w domu: rodzina z osobą z niepełnosprawnością intelektualną. Dorosłość w Domu Pomocy Społecznej. Dostęp osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną do rehabilitacji, edukacji, kształcenia ustawicznego. Osoba z niepełnosprawnością intelektualną jako ofiara i sprawca przemocy. Osoba z niepełnosprawnością intelektualną w systemie oddziaływań resocjalizacyjnych.

88) Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1

Autonomia osób z niepełnosprawnością intelektualną. Uwarunkowania środowiskowe (interakcyjne) i osobowościowe rozwoju autonomii osób z niepełnosprawnością intelektualną. Integracja społeczna, normalizacja środowiska życia – likwidacja barier mentalnych i fizycznych. Wsparcie społeczne – formy i zakres działań na rzecz wspierania autonomii i niezależności życiowej osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zasady organizacji i realizacji środowiskowego modelu wsparcia. Aktywizacja społeczno-zawodowa (Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej, zatrudnianie wspomagane, Środowiskowy Dom Samopomocy); self-adwokatura jako forma aktywizacji i wspierania godności osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zabezpieczenie mieszkaniowe. Zabezpieczenie prawne i finansowe. Wsparcie rodzin/ prawnych opiekunów dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną. Polityka wytnieniowa. Organizacja czasu wolnego, wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością intelektualną w dostępie do rehabilitacji, edukacji, sportu, kultury i rekreacji.

**89) Metodyka wychowania przedszkolnego dzieci z niepełnosprawnością intelektualną
KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1**

Podstawy teoretyczne i organizacyjno-prawne pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością intelektualną w przedszkolu. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego, adaptacja treści i realizacja w stosunku do wychowania i kształcenia dziecka z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Adaptacja przedszkolna dziecka z niepełnosprawnością intelektualną – źródła trudności, możliwości wspomagania. Diagnoza przedszkolna i wspomaganie dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w osiąganiu gotowości do nauki w szkole. Tworzenie warunków wspierania indywidualnych możliwości rozwojowych małego dziecka z niepełnosprawnością intelektualną w aspekcie biopsychospołecznym. Formy organizacyjne pracy wychowawczo-dydaktycznej w przedszkolu. Zabawa jako podstawowa forma aktywności dziecka. Zajęcia rozwijające zaradność samoobsługową, umiejętności poznawcze, niwelujące niewłaściwe zachowania, wzmacniające umiejętności społeczne. Wybrane metody i formy pracy z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim i głębszym. Zajęcia wspierające rozwój dziecka (zajęcia rewalidacyjne). Współpraca ze specjalistami, rodziną i środowiskiem lokalnym dziecka.

90) Metodyka wychowania i kształcenia uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną w klasach I-III

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1

Podstawa programowa kształcenia ogólnego w szkole podstawowej (klasy I-III), adaptacja treści, metod i form nauczania w odniesieniu do dziecka z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Dostosowanie materiałów edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia z niepełnosprawnością intelektualną. Paradygmat konstruktywistyczny. Metodyka nauczania wczesnoszkolnego wybranych obszarów edukacji: polonistycznej, matematycznej, społeczno-przyrodniczej. Specjalistyczne i alternatywne rozwiązania w zakresie nauki czytania, pisania, edukacji matematycznej. Metoda Ośrodków Pracy jako propozycja pracy z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim na I etapie kształcenia. Konstruowanie i ewaluacja indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych na I etapie edukacyjnym.

91) Metodyka wychowania i kształcenia uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkołach podstawowych oraz kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy. Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia i opracowywanie oraz modyfikowanie programów kształcenia i wsparcia. Specjalistyczne metody rozwijania kompetencji osobistych, komunikacyjnych i społecznych. Organizowanie przestrzeni szkolnej oraz optymalnego stanowiska pracy. Współpraca z rodziną, innymi nauczycielami i specjalistami.

92) Metodyka pracy rewalidacyjno-wychowawczej osób ze sprzężoną i głęboką niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1

Metody pracy z osobami z głęboką niepełnosprawnością intelektualną i dodatkowymi niepełnosprawnościami. Diagnoza funkcjonalna i wielospecjalistyczna/wielopłaszczyznowa ocena poziomu funkcjonowania ucznia z niepełnosprawnością sprzężoną. Organizacja i metodyka zajęć rewalidacyjno-wychowawczych. Konstruowanie programów kształcenia i wsparcia rozwoju. Współpraca ze środowiskiem rodzinnym i personelem opiekuńczym placówek pobytu stałego.

93) Metodyka pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną w placówkach specjalnych

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW4, KA7_UK2, KA7_UO2, KA7_KO1

Charakterystyka funkcjonowania placówek specjalnych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną z uwzględnieniem funkcji rewalidacyjnej, społecznej, resocjalizacyjnej oraz opiekuńczo-wychowawczej. Cele, zasady i organizowanie pracy opiekuńczej i rewalidacyjno-wychowawczej w internacie szkoły specjalnej. Model pracy z wychowankami. System metod, form i środków oddziaływania

wychowawczego i rewalidacyjnego w grupie. Praca wychowawcza i zajęcia pozalekcyjne w świetlicy szkolnej. Wybrane formy zajęć pozalekcyjnych. Projektowanie zajęć wychowawczych. Status wychowawcy w internacie, świetlicy szkolnej, ognisku wychowawczym, warsztacie terapii zajęciowej. Współdziałanie pracowników placówki wychowawczej z rodziną i najbliższym środowiskiem społecznym.

94) Rewalidacja indywidualna uczniów z niepełnosprawnością intelektualną

KA7_WG5, KA7_UW1, KA_7UW5, KA7_UK3, KA7_UO1, KA7_UU1

Cele, zasady organizacji zajęć rewalidacji indywidualnej. Rewalidacja indywidualna w świetle prawa oświatowego. Rodzaje zajęć rewalidacji indywidualnej. Główne kierunki działań rewalidacyjnych. Program rewalidacji indywidualnej. Zasady programowania jednostki metodycznej – konstruowanie scenariuszy zajęć rewalidacyjnych.

Grupa zajęć_10 MODUŁ DO WYBORU: PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA

Grupa zajęć_10.1 Moduł Przygotowanie merytoryczne

95) Współczesne koncepcje pedagogiki resocjalizacyjnej

KA7_WG2, KA7_WG5, KA7_UW1, KA7_UU1

Złożoność współczesnych procesów dezadaptacyjnych. Wielowymiarowość współczesnej pedagogiki resocjalizacyjnej. Pedagogika resocjalizacyjna a oddziaływania terapeutyczne. Komponenty współczesnych teorii resocjalizacji. Cele i zadania pedagogiki resocjalizacyjnej w odniesieniu do oddziaływań w warunkach izolacji oraz w środowisku otwartym. Metoda społeczności w resocjalizacji. Analiza modeli oddziaływań resocjalizacyjnych.

96) Teoretyczne podstawy twórczej resocjalizacji

KA7_WG5, KA7_WK6, KA7_UW3, KA7_UK1, KA7_UK6

Teleologiczne i teoretyczne podstawy twórczej resocjalizacji. Pedagogika twórczości a twórcza resocjalizacja. Tożsamość nieletnich jako obszar oddziaływań resocjalizacyjnych. Procesualny charakter twórczej resocjalizacji. Proces socjalizacji w teorii i praktyce. Metodyczny wymiar twórczej resocjalizacji (teatr resocjalizacyjny, resocjalizacja przez sport, drama, terapia przez muzykę, zajęcia plastyczne, psychodrama i socjodrama w procesie resocjalizacji).

97) Resocjalizacja osób z niepełnosprawnością

KA7_WG5, KA7_WG8, KA7_WK3, KA7_UW1

Społeczny paradygmat niepełnosprawności a oddziaływania resocjalizacyjne. Sytuacja i funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w warunkach pobytu w placówce resocjalizacyjnej i penitencjarnej. Indywidualizacja oddziaływań penitencjarnych wobec osób z niepełnosprawnością – potrzeby, możliwości i ograniczenia. Bariery utrudniające resocjalizację i włączanie osób niepełnosprawnych w życie społeczne. Aktywizacja społeczno-zawodowa skazanych osób niepełnosprawnych.

98) Systemy resocjalizacyjne w Polsce i na świecie

KA7_WG1, KA7_WG2, KA7_WG5, KA7_UW2, KA7_UK1, KA7_UK6

Resocjalizacja w ujęciu systemowym. Systemy resocjalizacji w ujęciu historycznym. Kryteria kwalifikacyjne dla systemów resocjalizacyjnych. Efektywność systemu resocjalizacji. Systemy resocjalizacji nieletnich i dorosłych (w odniesieniu do profilaktyki, resocjalizacji właściwej, oddziaływań readaptacyjnych i reintegracyjnych). Analiza wybranych systemów resocjalizacyjnych.

99) Readaptacja i reintegracja społeczna w procesie resocjalizacji

KA7_WG5, KA7_UW4, KA7_UK1, KA7_UK3, KA7_KO2

Resocjalizacja, readaptacja, reintegracja – sposoby definiowania terminów i pojęcia pokrewne. Cele i zadania readaptacji i reintegracji społecznej; Definicje, pojęcia, zakresy. Resocjalizacja jako forma uspołeczniania. Destygmatyzacja osób będących podmiotem oddziaływań resocjalizacyjnych. Pomoc postpenitencjarna - jej cele i zakres działań. Rola organizacji pozarządowych w procesie readaptacji i reintegracji społecznej. Readaptacja i reintegracja społeczna w działaniu.

100) Edukacja osób nieprzystosowanych społecznie
KA7_WG8, KA7_WK3, KA7_UK3, KA7_UO2, KA7_UU1

Placówki edukacyjne jako środowiska społeczno-wychowawcze. Funkcje wychowawcze szkoły. Szkoła jako przestrzeń dla inkluzji. Rola i zadania nauczycieli - wychowawców oraz pedagogów szkolnych w przeciwdziałaniu nieprzystosowaniu społecznemu. Rola, zadania, metody pracy pedagoga szkolnego. Specyfika procesu nauczania w instytucjach/placówkach/ośrodkach o wymiarze resocjalizacyjno-wychowawczym. Kształcenie zawodowe osób społecznie nieprzystosowanych.

101) Pomoc rodzinie i poradnictwo resocjalizacyjne
KA7_WG5, KA7_UW1, KA7_KO1, KA7_KR2

Istota i formy pomocy rodzinie z dzieckiem zagrożonym nieprzystosowaniem społecznym i społecznie nieprzystosowanym. Przedmiot, cele i zadania poradnictwa w pracy z nieletnimi. Metody działania poradniczego w resocjalizacji.

102) Formalne podstawy pracy pedagoga resocjalizacyjnego
KA7_WK3, KA7_UW1, KA_7UW5, KA7_UU1, KA7_KO3

Podstawy prawne funkcjonowania systemów resocjalizacji. Nieletni w świetle przepisów prawnych. Prawne podstawy funkcjonowania instytucji profilaktyczno-resocjalizacyjnych w środowisku otwartym. Prawne podstawy resocjalizacji w środowisku zamkniętym. Podstawy kryminologii z elementami wiktymologii. Rola organizacji pozarządowych w procesie resocjalizacji, readaptacji i reintegracji.

103) Problemy społeczno-wychowawcze w szkole i środowisku
KA7_UW2, KA7_KO2, KA7_KO3, KA7_KO4

Wykluczenie społeczne oraz inne problemy wychowawcze we współczesnej szkole - przyczyny i sposoby przeciwdziałania. Funkcje wychowawcze szkoły. Pedagog resocjalizacyjny w środowisku szkolnym. Współpraca szkoły z innymi podmiotami w zakresie identyfikacji oraz przeciwdziałania problemom społeczno-wychowawczym.

104) Profilaktyka nieprzystosowania społecznego w placówkach edukacyjnych i wychowawczych
KA7_UW5, KA7_UU1, KA7_KO1, KA7_KO4

Nieprzystosowanie społeczne - istota zjawiska i terminy pokrewne. Środowiskowe uwarunkowania nieprzystosowania społecznego. Placówki edukacyjne i wychowawcze a nieprzystosowanie. Identyfikacja symptomów nieprzystosowania w placówkach edukacyjnych i wychowawczych oraz modele oddziaływań.

105) Nauczyciel-wychowawca w szkole i placówce resocjalizacyjnej
KA7_WK3, KA7_UW1, KA_7UW5, KA7_UO1, KA7_UU1

Funkcje wychowawcze szkoły. Rola i zadania nauczycieli i wychowawców w pracy z nieletnimi. Specyfika procesu nauczania i pracy szkolnej w instytucjach/placówkach/ośrodkach o wymiarze resocjalizacyjno-wychowawczym (m.in. młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, zakład poprawczy, zakład karny).

106) Dewiacje i patologie społeczne w perspektywie pedagogiki resocjalizacyjnej
KA7_WK1, KA7_UW2, KA_7UW5, KA7_KO4

Norma a patologia w ludzkim zachowaniu. Dewiacje i patologie społeczne a terminy pokrewne. Kryteria podziału patologii i dewiacji społecznych. Konceptje i teorie dewiacji społecznych. Etiologia, fenomenologia, skutki dewiacji społecznych. Profilaktyka, interwencja i terapia w przeciwdziałaniu dewiacjom i patologiom społecznym.

Grupa zajęć_10.2 Moduł PRZYGOTOWANIE DYDAKTYCZNO-METODYCZNE

107) Diagnoza resocjalizacyjna
KA7_UW1, KA7_UW4, KA7_UK1, KA7_UK6, KA7_UU1

Diagnoza psychopedagogiczna w resocjalizacji. Założenia metodologiczne procesu diagnozowania w resocjalizacji. Diagnoza deficytów a diagnoza potencjałów. Modele diagnostyczne. Diagnoza źródeł

nieprzystosowania społecznego. Diagnoza osób zagrożonych i nieprzystosowanych społecznie. Podstawowe metody, techniki i narzędzia w diagnozie resocjalizacyjnej. Diagnoza kryminologiczna.

108) Metodyczne podstawy resocjalizacji

KA7_WG2, KA7_WK4, KA7_UW1 , KA7_UW2, KA_7UW5

Podstawy teoretyczne metodyki pracy resocjalizacyjnej. Teoretyczne podstawy instytucjonalnych oraz środowiskowych oddziaływań metodycznych. Założenia, metody i formy realizacji oddziaływań resocjalizacyjnych poprzez socjotechnikę, antropotechnikę i kulturotechnikę. Metodyka pracy resocjalizacyjnej w wymiarze instytucjonalnym (ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze) oraz w środowisku lokalnym i placówkach wsparcia dziennego (kuratorzy, streetworkerzy, pedagodzy podwórkowi). Metody wspierające proces readaptacji i reintegracji społecznej. Stres i wypalenie zawodowe pedagogów resocjalizacyjnych. Superwizja w resocjalizacji.

109) Metody twórczej resocjalizacji (drama)

KA7_UW2, KA7_UK6, KA7_UO2, KA7_UU1

-Celem zajęć jest zapoznanie studentów z metodą pedagogiczną, edukacyjną oraz terapeutyczną wykorzystującą naturalność skłonność człowieka do naśladownictwa i zabawy. Istotne są tutaj różnice między dramą a teatrem, a także poznanie technik dramowych budujących poczucie bezpieczeństwa i wzmacniających samoocenę uczestników zajęć. Student nabędzie tu umiejętności przeprowadzenia zajęć z grupą korzystając z wybranych technik mających zastosowanie w procesie resocjalizacji.

110) Metody twórczej resocjalizacji (teatr)

KA7_UW2, KA7_UO2, KA7_KO2, KA7_KR2

Metoda Teatru Resocjalizacyjnego (MTR) jako proces rozwijania i kreowania potencjałów, traktuje nieprzystosowanie społeczne jako problem wadliwie ukształtowanej tożsamości. W tej koncepcji celem resocjalizacji jest wykreowanie nowych tożsamości wychowanków. Studenci poznają sposoby dotarcia do tego celu za pomocą rozwoju strukturalnych czynników procesów poznawczych i twórczych, a także poprzez trenowaną autoprezentację wizualizowanych parametrów tożsamości. Elementy warsztatów teatralnych wyposażą studenta w odpowiednie narzędzia do realizacji tej metody w praktyce.

111) Metody twórczej resocjalizacji (sport)

KA7_WG2, KA7_UW2, KA7_UK6, KA7_KO2

Teoretyczne podstawy oddziaływań metodycznych przez sport. Ruch fizyczny jako środek wychowawczy. Rola wychowania fizycznego, rekreacji i zajęć sportowych w resocjalizacji. Rola sportu w zaspokajaniu potrzeb jednostek społecznie nieprzystosowanych. Kultura fizyczna jako środek oddziaływania resocjalizacyjnego – cele, zadania, metody i formy organizacyjne.

112) Metody twórczej resocjalizacji (muzykoterapia)

KA7_WG5, KA7_WK4, KA7_UW2, KA7_UO2

Celem przedmiotu jest ukazanie funkcji muzyki w procesie terapeutycznym oraz przyswojenie metod i technik wykorzystywanych w terapii z udziałem muzyki. Poprzez kontakt z muzyką studenci rozwijają osobowość oraz potencjał twórczy; doskonali umiejętności warsztatowe, uczą się świadomie dobierać techniki w procesie terapeutycznym. Zyskują umiejętność skutecznego i świadomego posługiwania się działaniami muzycznymi w pracy z osobami potrzebującymi wsparcia.

113) Metody twórczej resocjalizacji (arteterapia)

KA7_WK6, KA7_UW2, KA7_UK6, KA7_KO2

Celem przedmiotu jest przygotowanie studenta do umiejętnego wykorzystania sztuk wizualnych (plastycznych) i artystycznego procesu twórczego do oddziaływań terapeutycznych w procesie resocjalizacji. Student przed rozpoczęciem nauki powinien wykazać się wiadomościami z obszaru podstawowych dyscyplin sztuk plastycznych. Powinien też posiadać umiejętności praktyczne w zakresie posługiwania się podstawowymi technikami plastycznymi. Przedmiot ma na celu zapoznanie studentów z wybranymi metodami terapeutyczno-resocjalizacyjnymi. Elementem bazowym ćwiczeń jest ekspresja twórcza uczestników zajęć, w której wykorzystywane są różnorodne materiały i techniki plastyczne.

114) Socjoterapia w resocjalizacji

KA7_WK6, KA7_UW1 , KA7_UK6, KA7_UU1

Socjoterapia jako forma pomocy psychologiczno-pedagogicznej w warunkach instytucjonalnych oraz w środowisku otwartym. Istota socjoterapii w resocjalizacji. Struktura zajęć socjoterapeutycznych. Cele, zadania, zasady i przebieg socjoterapii w pracy z nieletnimi. Czynniki warunkujące skuteczność socjoterapii nieletnich.

115) Praca pedagoga szkolnego z uczniem nieprzystosowanym społecznie

KA7_UK2, KA7_UK3, KA7_KK1, KA7_KO1, KA7_KO4

Szkoła jako środowisko inkluzji społecznej nieletnich. Rola, zadania, metody pracy pedagoga szkolnego w zakresie profilaktyki nieprzystosowania społecznego. Diagnozowanie nieprzystosowania społecznego w szkole. Współpraca pedagoga szkolnego ze środowiskiem. Inkluzyjny i destygmatyzacyjny charakter oddziaływań metodycznych pedagoga szkolnego w pracy z uczniem nieprzystosowanym społecznie.

Wymiar (w tygodniach oraz godzinach), zasady i formę odbywania praktyk zawodowych oraz liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach tych praktyk.

Opis znajduje się w grupie zajęć_8 MODUŁ PRAKTYKA

Warunki zaliczenia praktyki. Zaliczenie praktyki przez Opiekuna praktyki z ramienia Uczelni następuje na podstawie: przedłożenia przez studenta potwierdzenia dyrektora placówki o terminie realizacji praktyki (pieczęć i podpis w dzienniczku praktyk); przedstawieniu, w formie pisemnej, pozytywnej opinii i oceny zrealizowanej praktyki w stopniu (skala 2-5) wydanej przez Opiekuna praktyki z ramienia Organizatora praktyki, zawierającej spostrzeżenia dotyczące: postawy, wiedzy, poziomu zaangażowania w wykonywaną pracę, punktualności oraz merytorycznego przygotowania studenta; Terminowego przedstawienia przez studenta wymaganej dokumentacji – rzetelnie uzupełnionego dzienniczka praktyk, opinii i oceny opiekuna z ramienia Organizatora praktyk i ewentualnej pisemnej opinii studenta na temat przebytej praktyki. Opiekun praktyk ze strony Uczelni dokonuje weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia na podstawie zebranego materiału, opinii i oceny opiekuna z ramienia Organizatora praktyk, dzienniczka praktyk.

Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia.

Zaliczenie, egzamin i inne sposoby weryfikacji określone są w części B sylabusu na dany rok akademicki.

Warunki ukończenia studiów oraz uzyskiwany tytuł zawodowy.

1. Zasady dopuszczenia do egzaminu dyplomowego: zdanie egzaminów i uzyskanie zaliczenia modułów przewidzianych programem studiów, napisanie pracy dyplomowej.
2. Zakres i sposób przeprowadzenia egzaminu dyplomowego określony jest w procedurze dyplomowania.
3. Absolwent uzyskuje tytuł zawodowy magistra po spełnieniu wymogów określonych w pkt 1 i 2.